

**SAYILARLA
TÜRKİYE
TRC2 DİYARBAKIR-ŞANLIURFA
Aralık 2023**

**Ahmet Şahabi ERTURHAN
TÜİK Diyarbakır Bölge Müdürü**

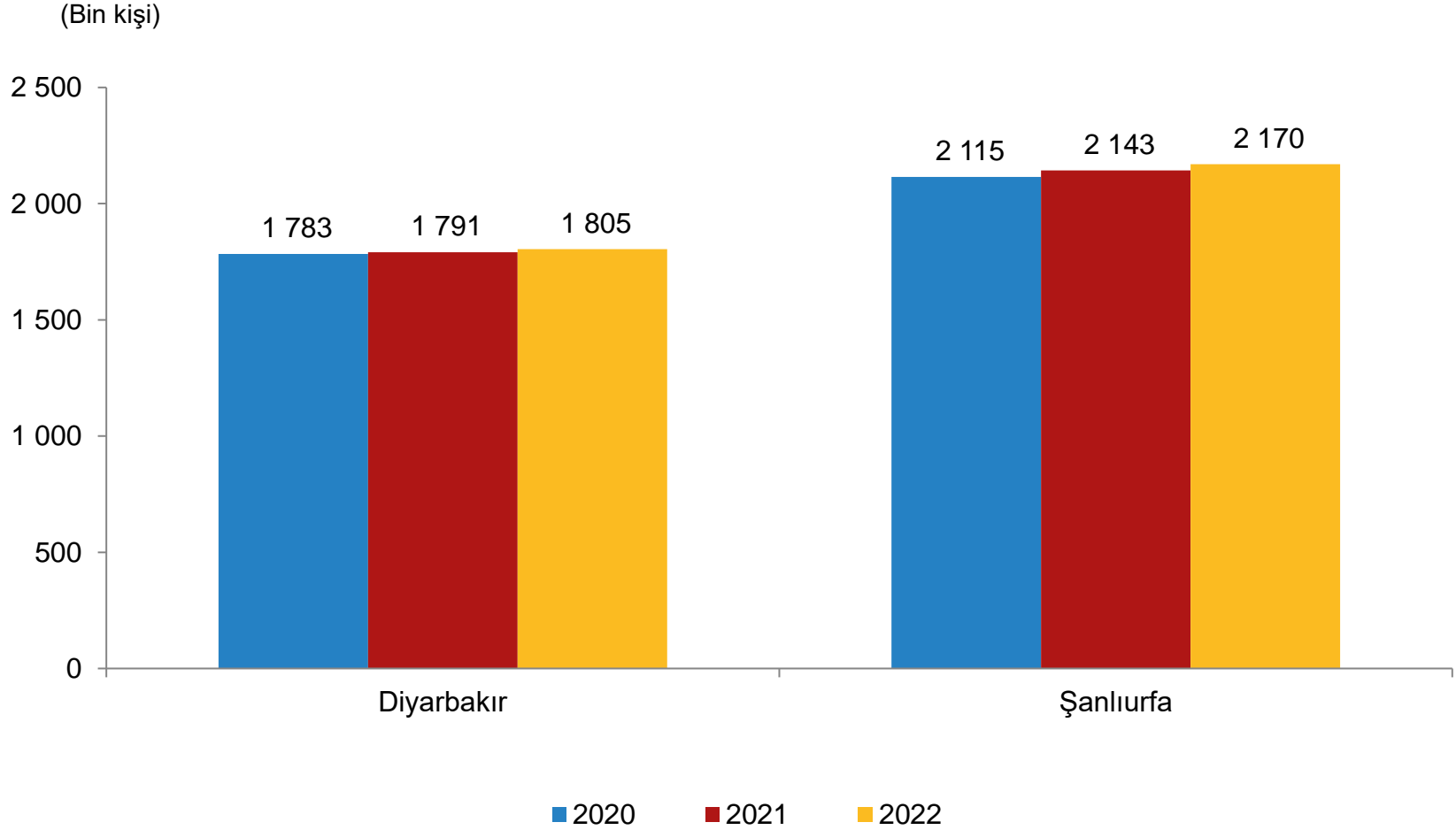
SUNUM PLANI

- Nüfus ve Göç
- Eğitim
- Sağlık
- Doğum
- Evlenme ve Boşanma
- İşgücü
- Tüketim
- Fiyat Endeksleri
- Finansal Yatırım Araçları
- Sanayi
- Milli Gelir
- Dış Ticaret
- Yapı İzin
- Konut Satış
- Ulaştırma
- Enerji
- Tarım
- Hayvancılık
- Çevre
- Turizm

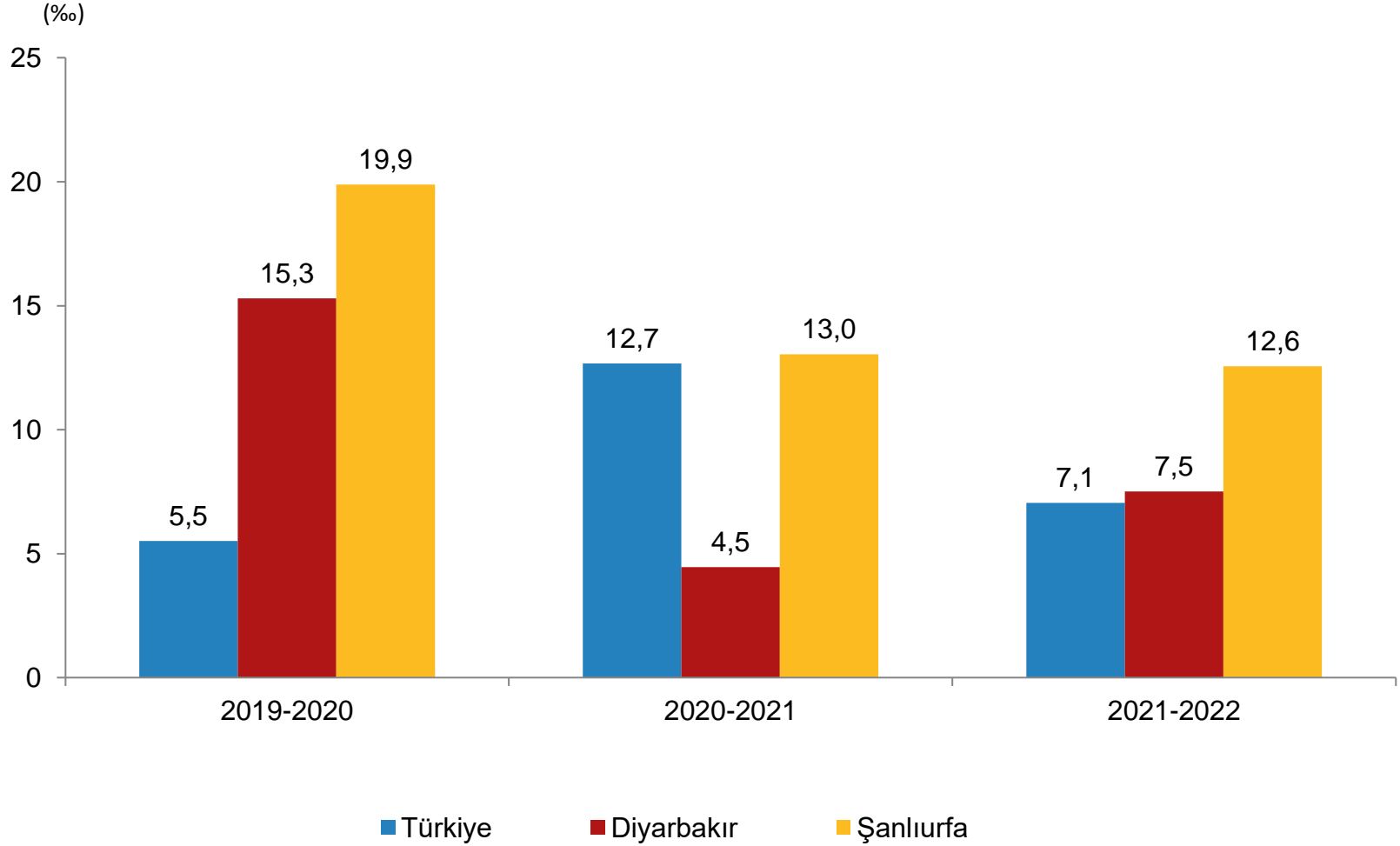
Tanım ve kavramlar

- **Yıllık nüfus artış hızı:** İki sayım tarihi arasındaki dönemde her 1 000 nüfus için yıllık artan nüfustur. Yıllık nüfus artış hızı, doğal artış bağıntısı ile hesaplanmaktadır. İki sayım yılı nüfuslarının birbirine oranlanması yoluyla elde edilen rakamsal değerler, oransal değerler olup, yıllık nüfus artış hızını ifade etmemektedir.
- **Nüfus yoğunluğu:** Bir kilometrekareye düşen nüfustur. Harita Genel Komutanlığından temin edilen 1/1 000 000 ölçekli harita baz alınarak hesaplanmıştır. Doğal göller ve baraj gölleri hariç Türkiye'nin yüzölçümü 769 604 km²'dir.
- **Aldığı göç:** Belirli bir alana (bölge, il, ilçe, vb.) diğer alanlardan (bölge, il, ilçe, vb.) gelen göçtür.
- **Verdiği göç:** Belirli bir alandan (bölge, il, ilçe, vb.) diğer alanlara (bölge, il, ilçe, vb.) giden göçtür.
- **Net göç:** Belirli bir alanın (bölge, il, ilçe, vb.) aldığı göç ile verdiği göç arasındaki farktır. Belirli bir alanın aldığı göç verdiği göçten fazla ise net göç pozitif, verdiği göç aldığı göçten fazla ise net göç negatiftir.
- **Ortalama hanehalkı büyüklüğü:** Bir hanehalkını oluşturan kişilerin ortalama sayısıdır. Ortalama hanehalkı büyüklüğü= (Toplam hanehalkı nüfusu) / (Toplam hanehalkı sayısı)

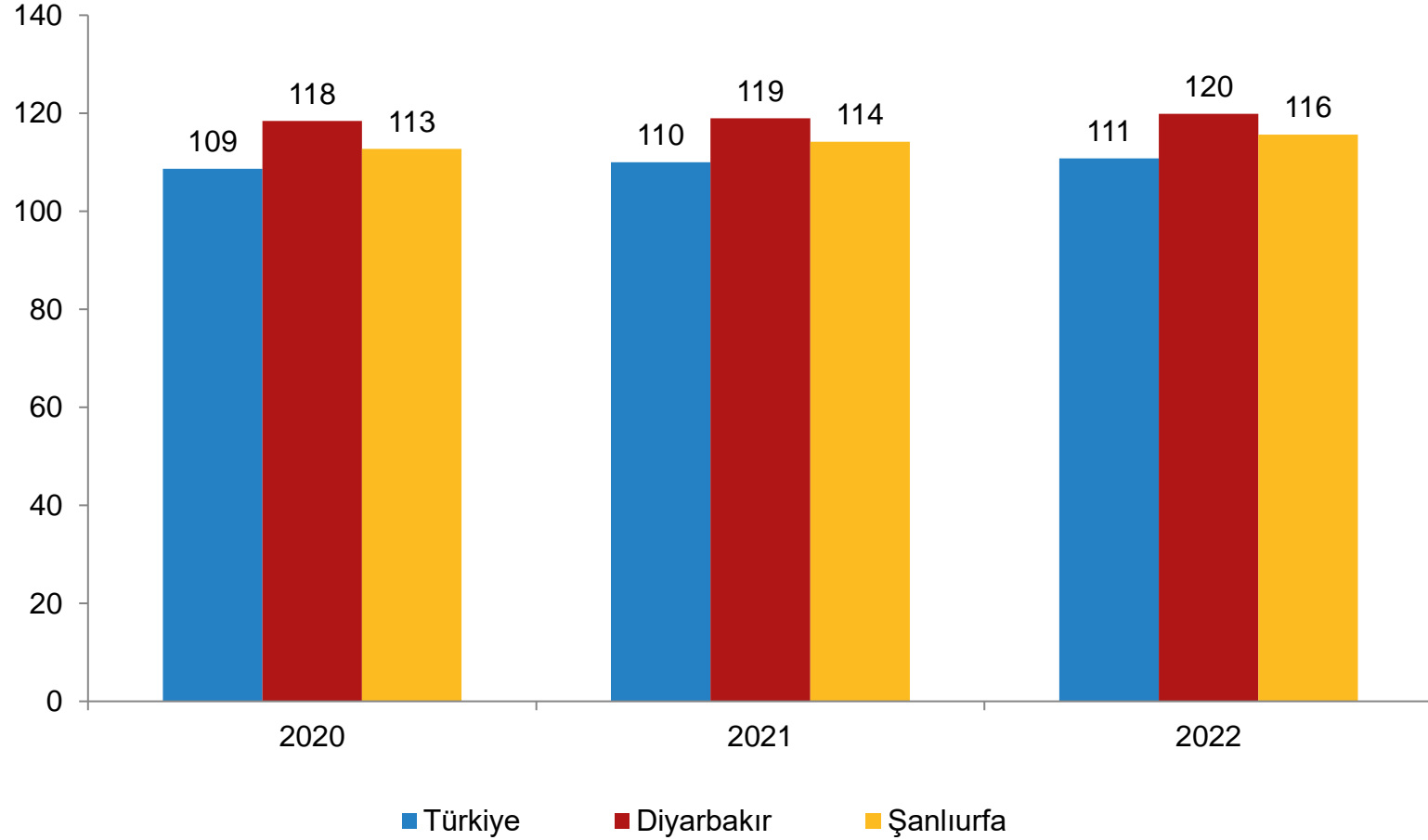
Nüfus, 2020-2022

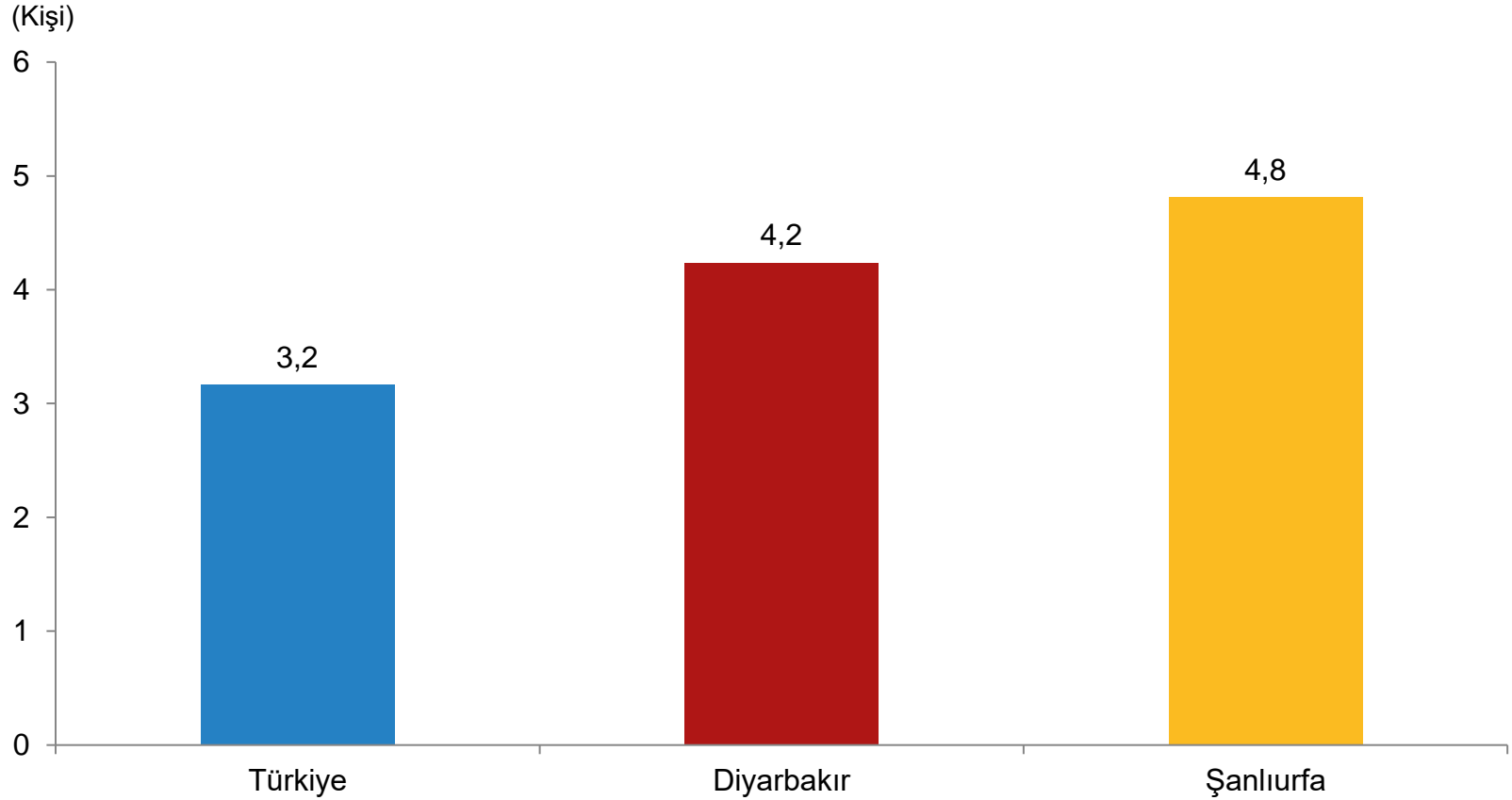
Yıllık nüfus artış hızı, 2020-2022

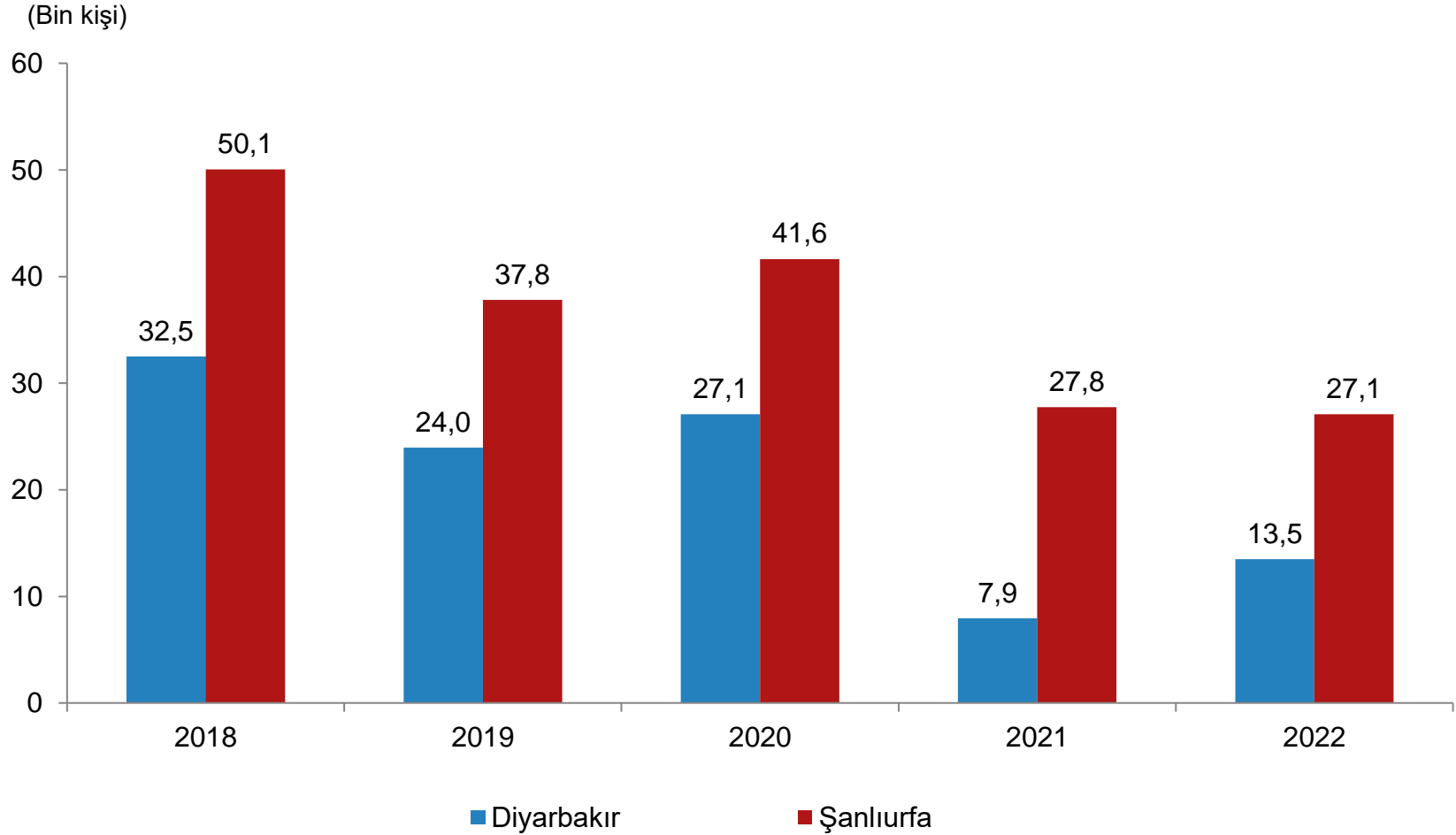
Nüfus yoğunluğu, 2020-2022

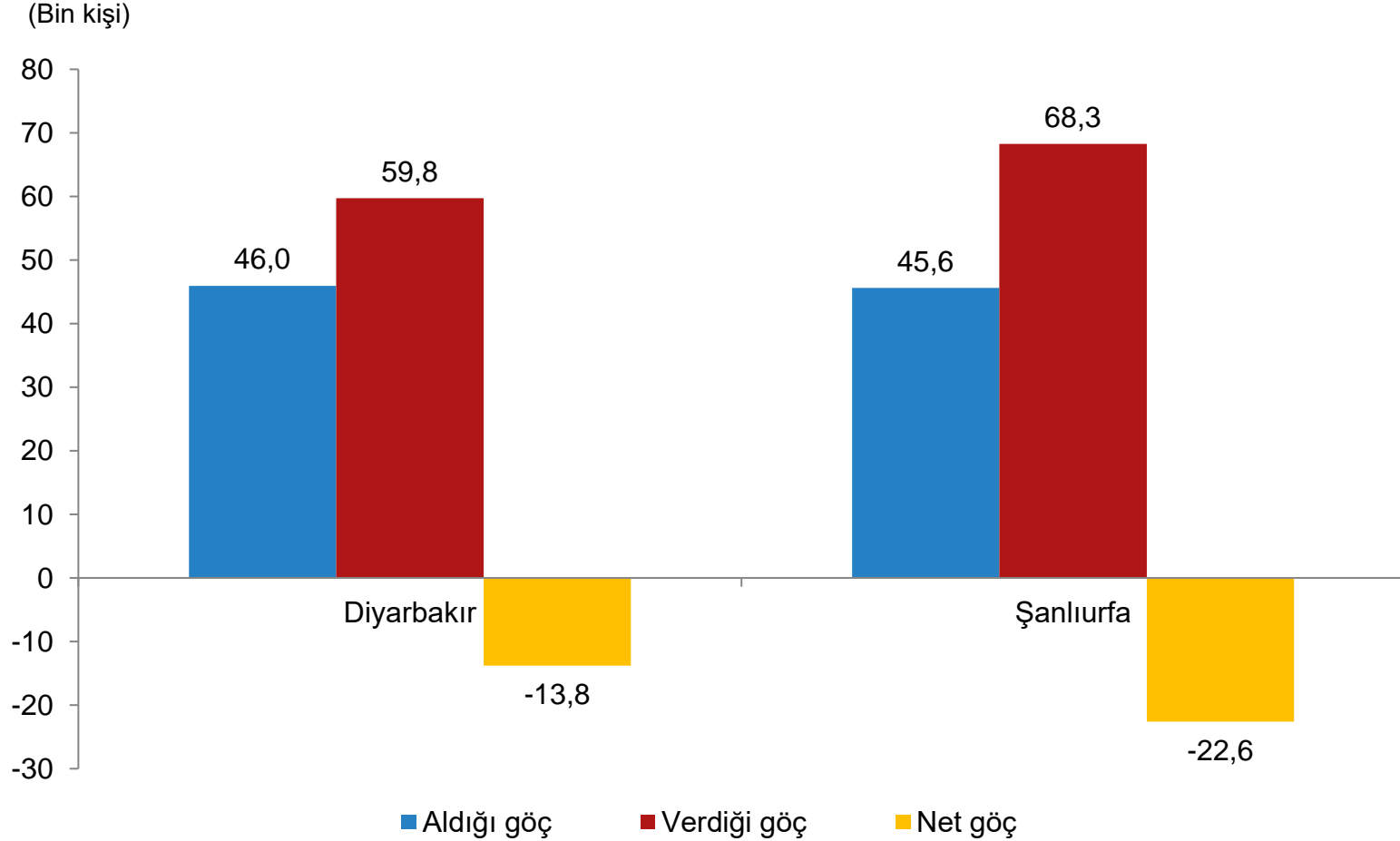
Ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2022

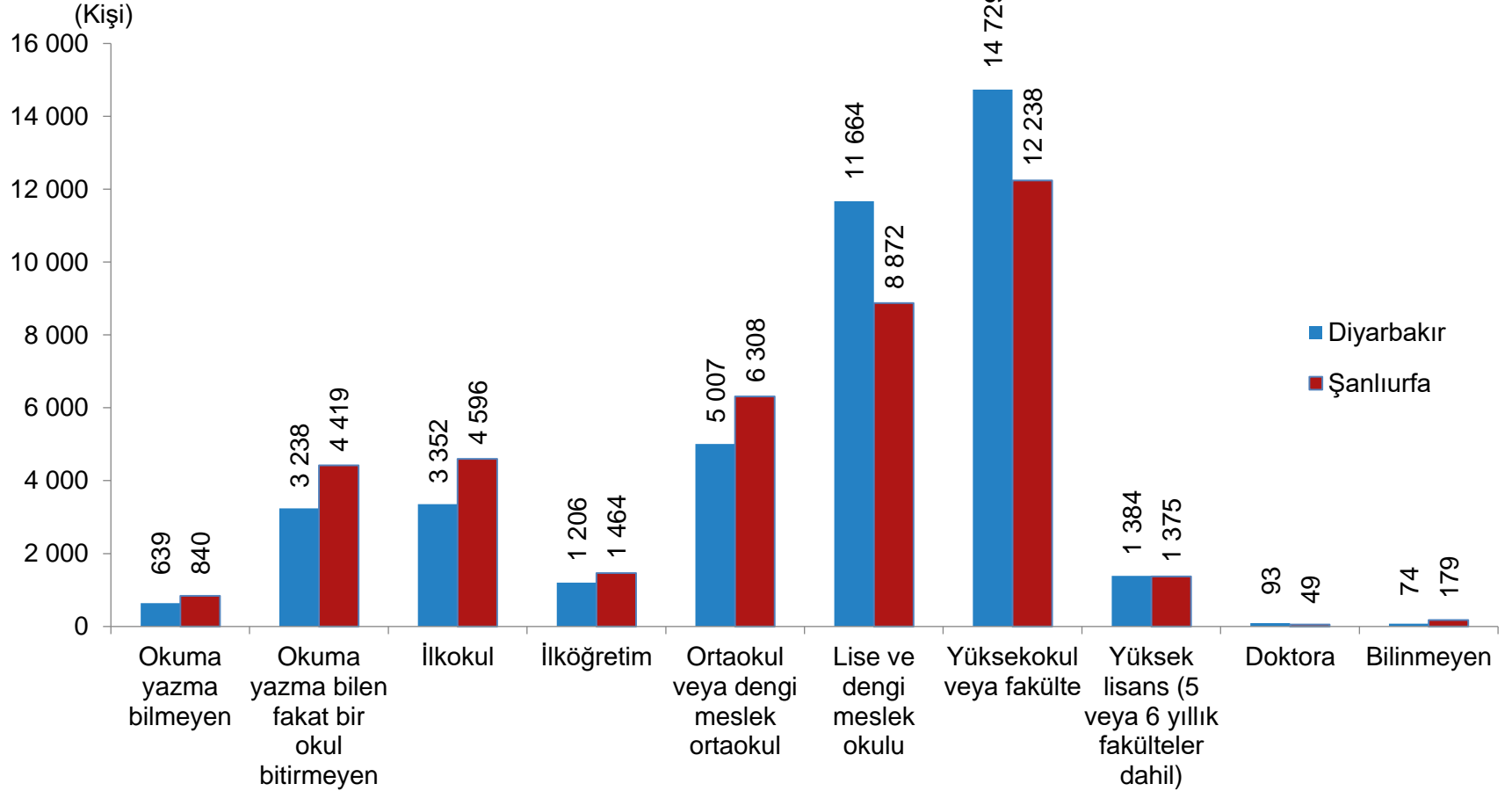
Bir önceki yıla göre nüfusun değişimi, 2018-2022

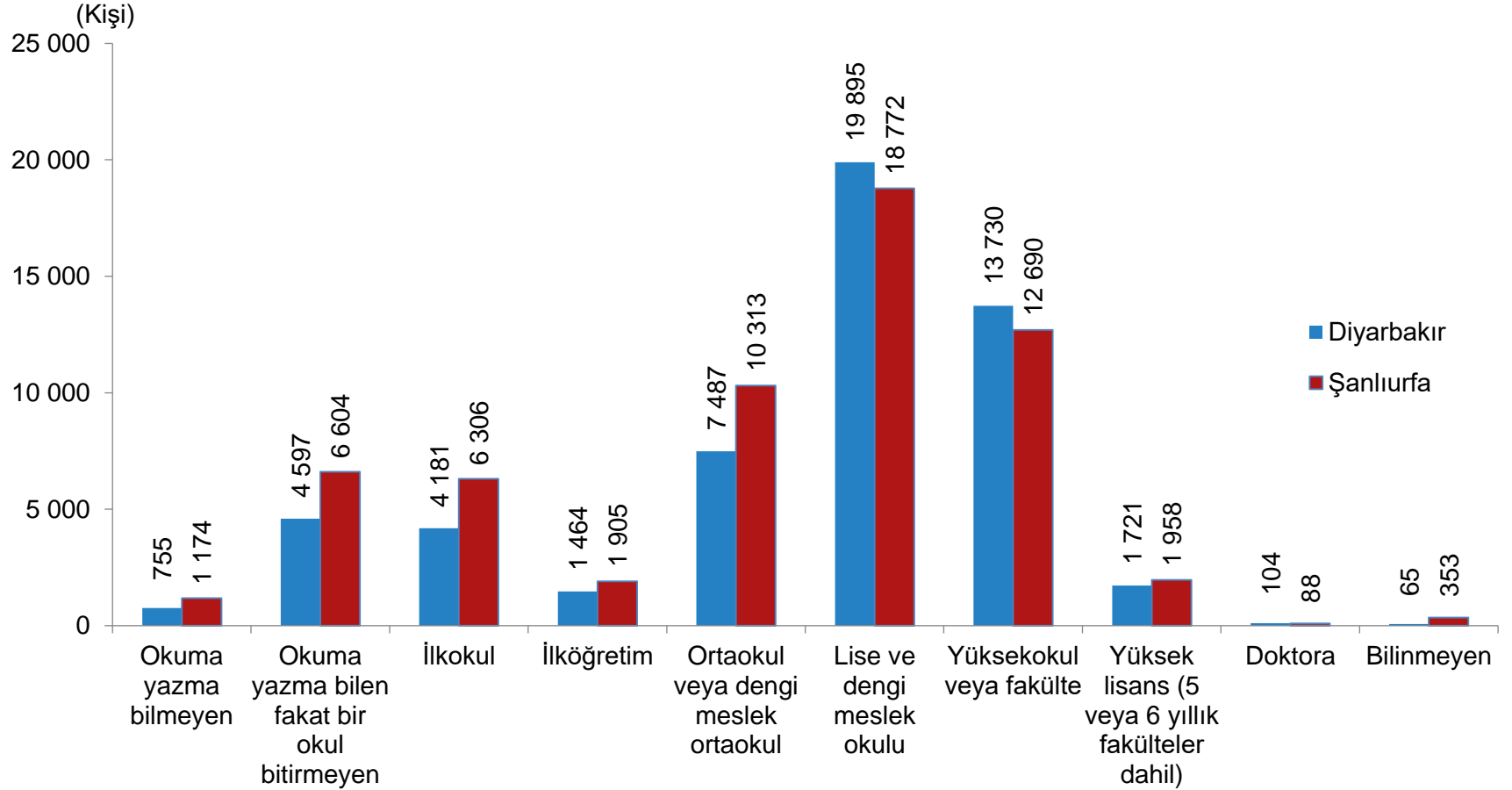
Bölgelerin aldığı, verdiği ve net göç, 2022

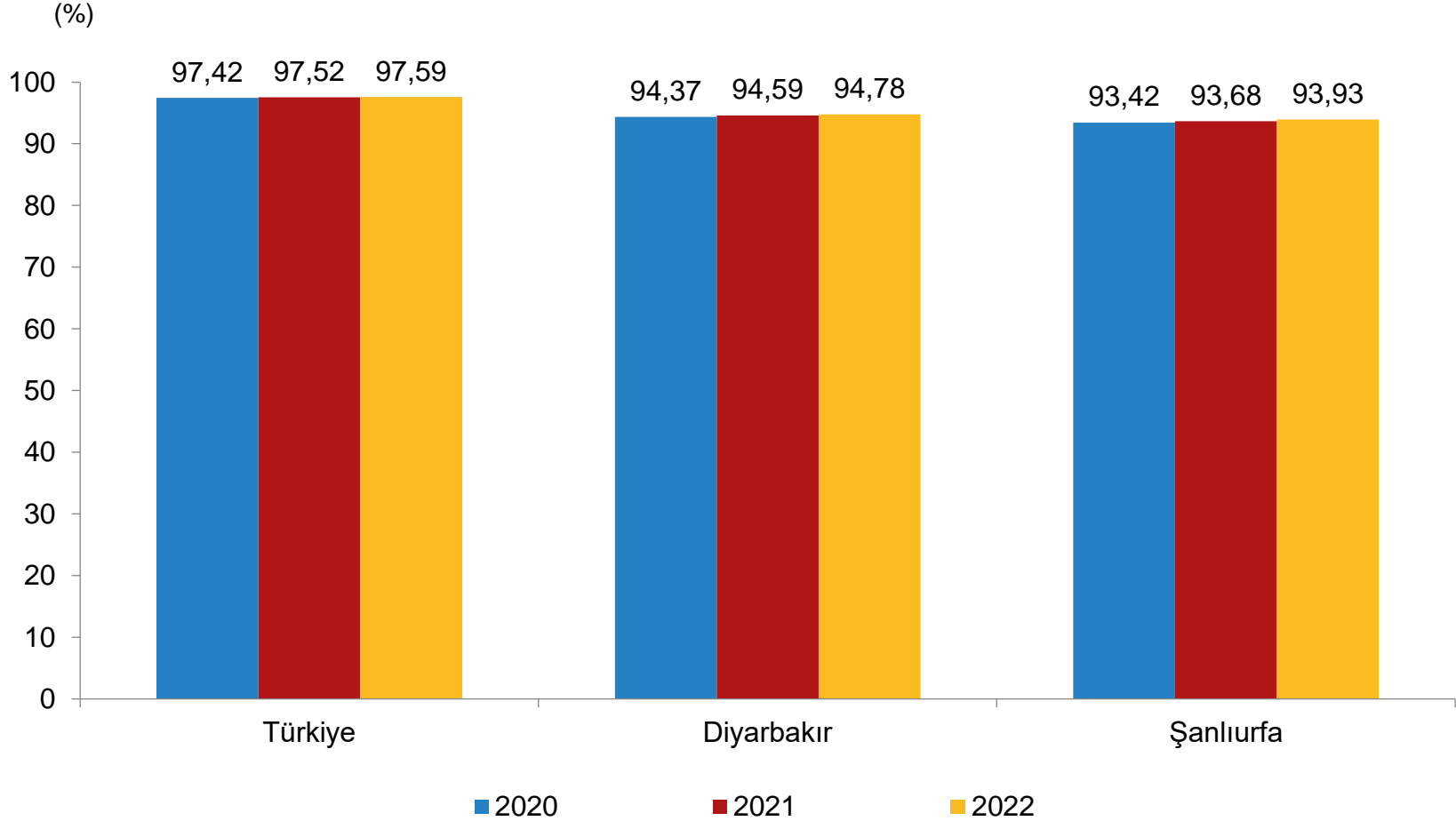
Göç aldığı nüfusun eğitim durumu, 2022 [6+ yaş]

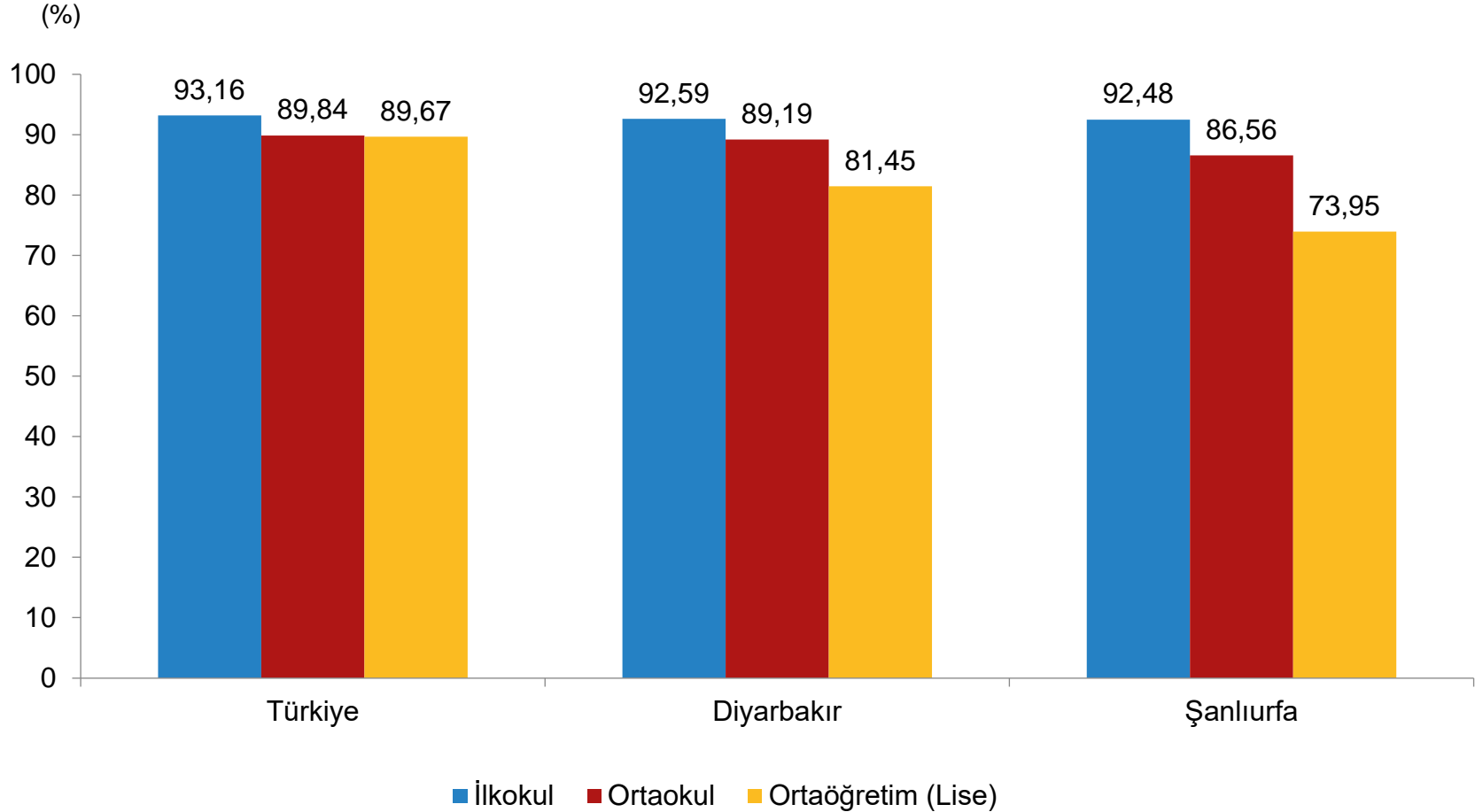
Göç verdiği nüfusun eğitim durumu, 2022 [6+ yaş]

Okuryazar nüfus oranı, 2020-2022 [6+ yaş]

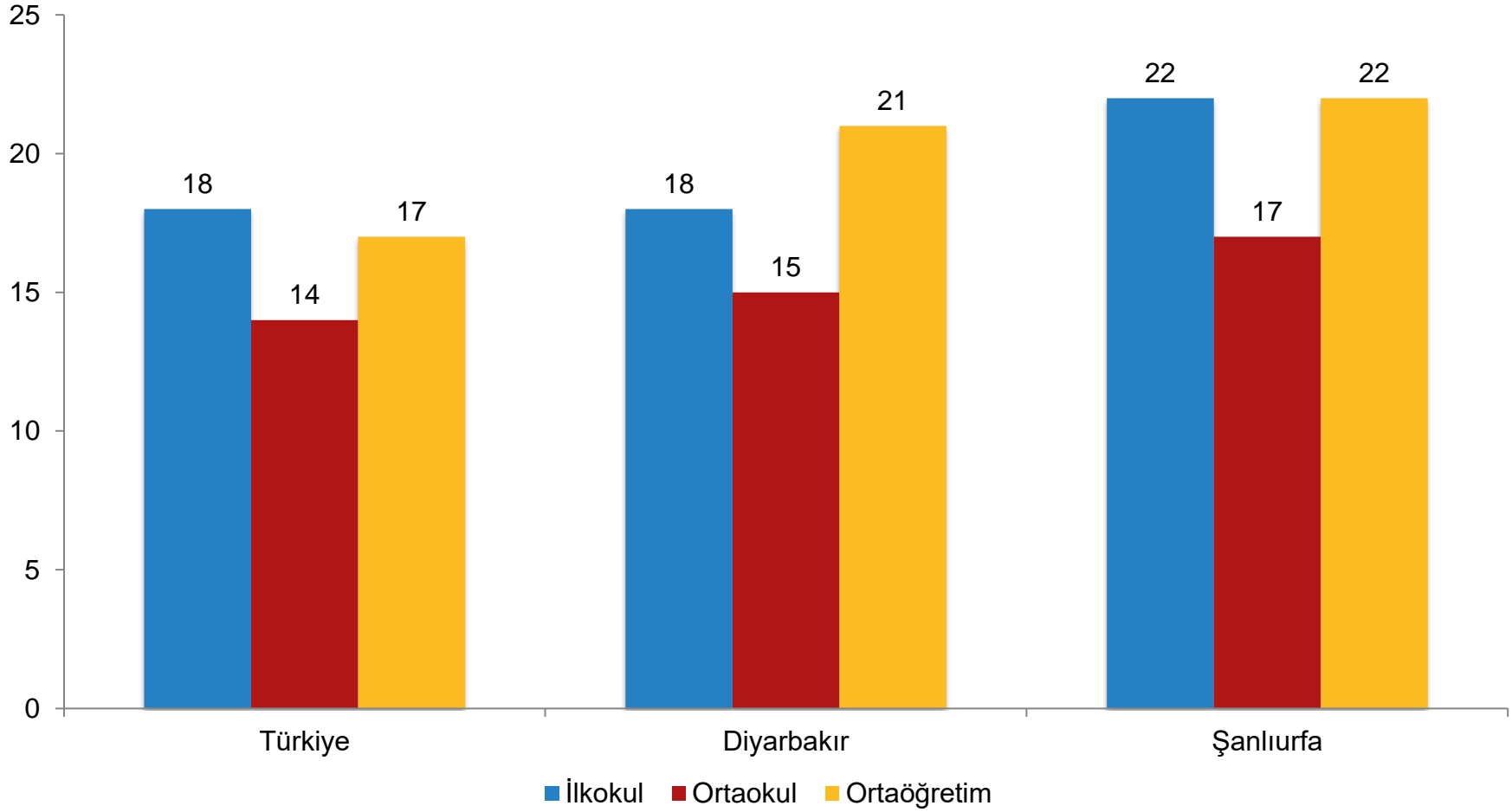

Net okullaşma oranı, 2021/22

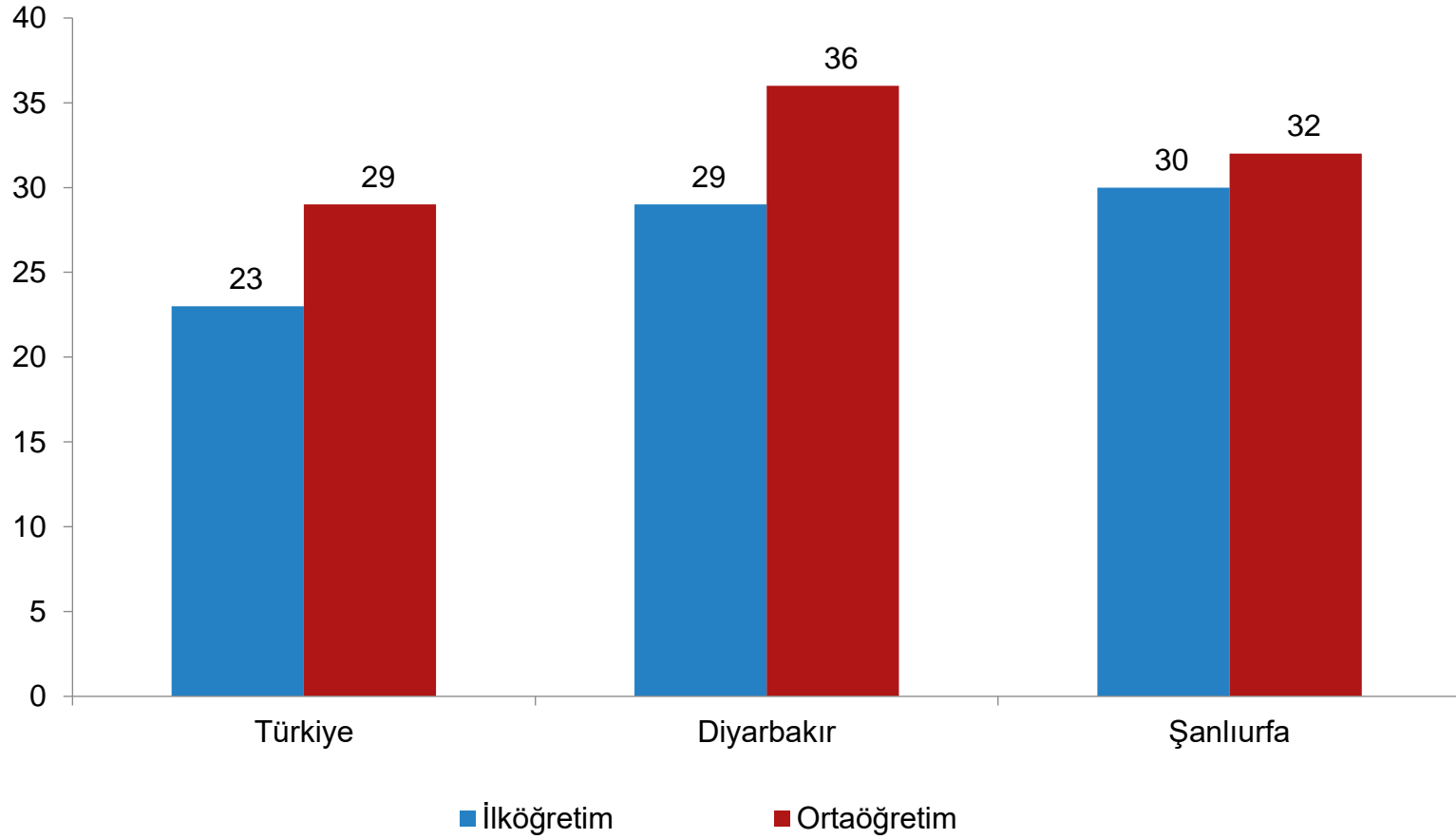

Net okullaşma oranı: İlgili öğrenim türündeki yaş grubunda bulunan öğrencilerin, bu yaş grubundaki nüfusa oranıdır.

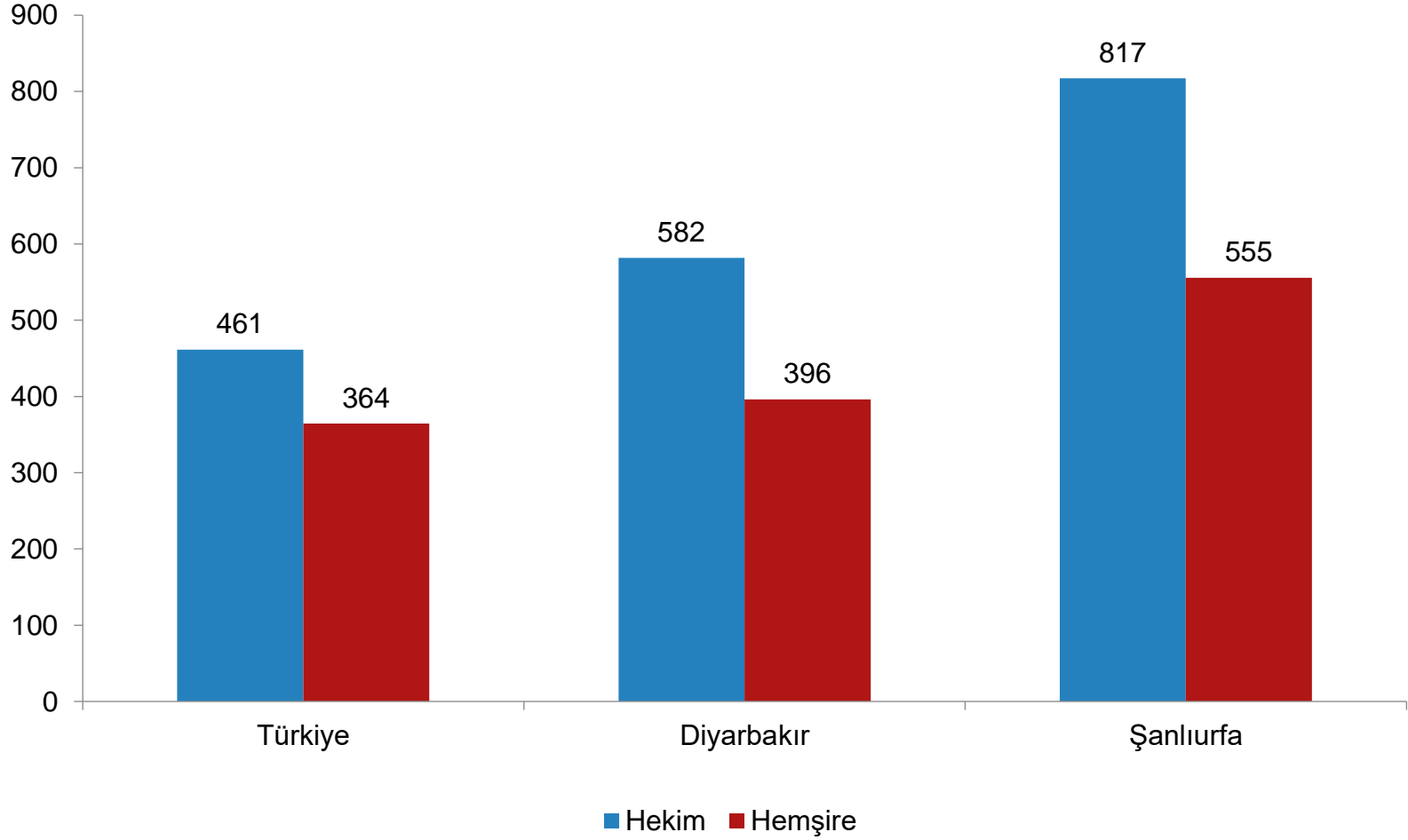
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, 2021/22

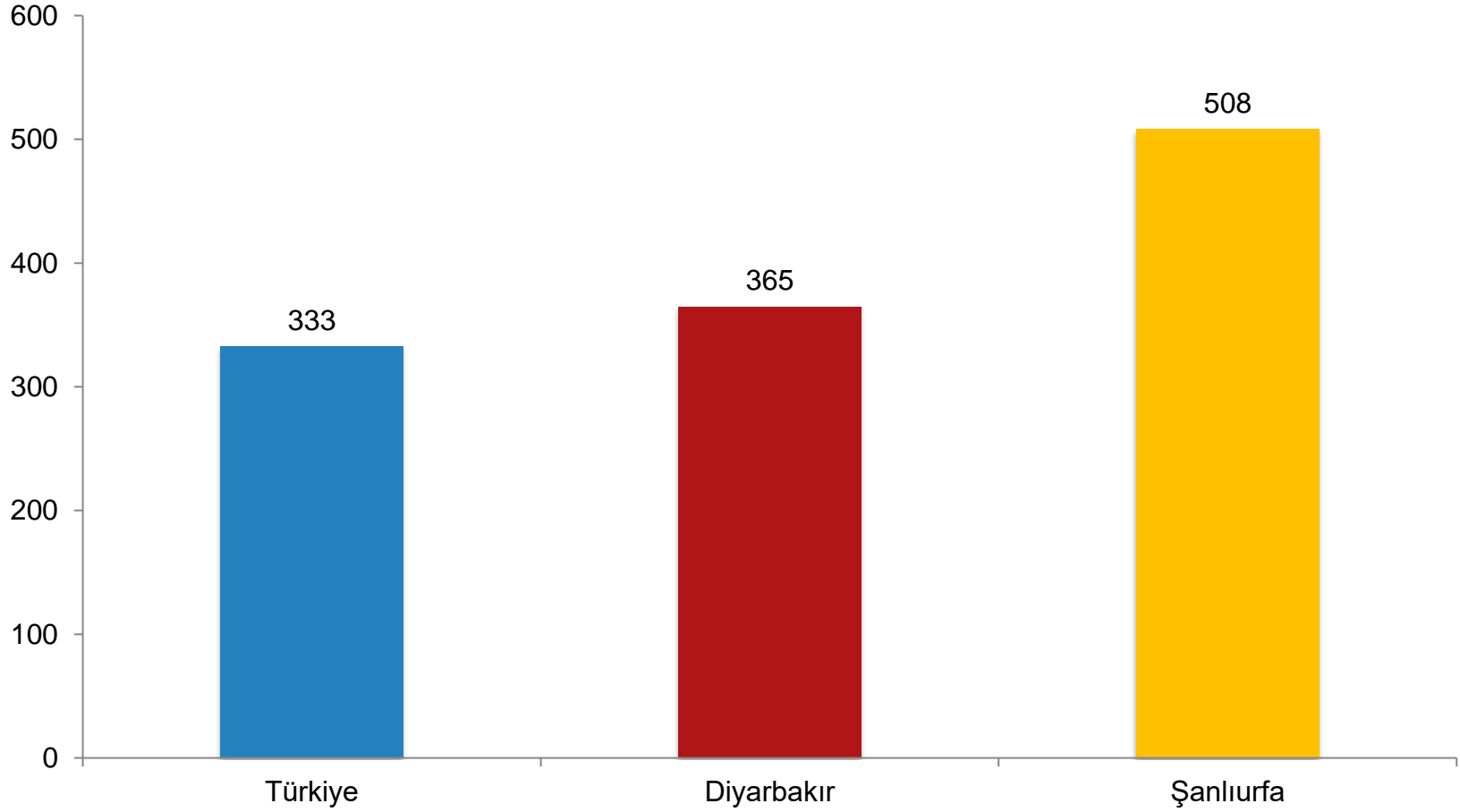
Derslik başına düşen öğrenci sayısı, 2021/22

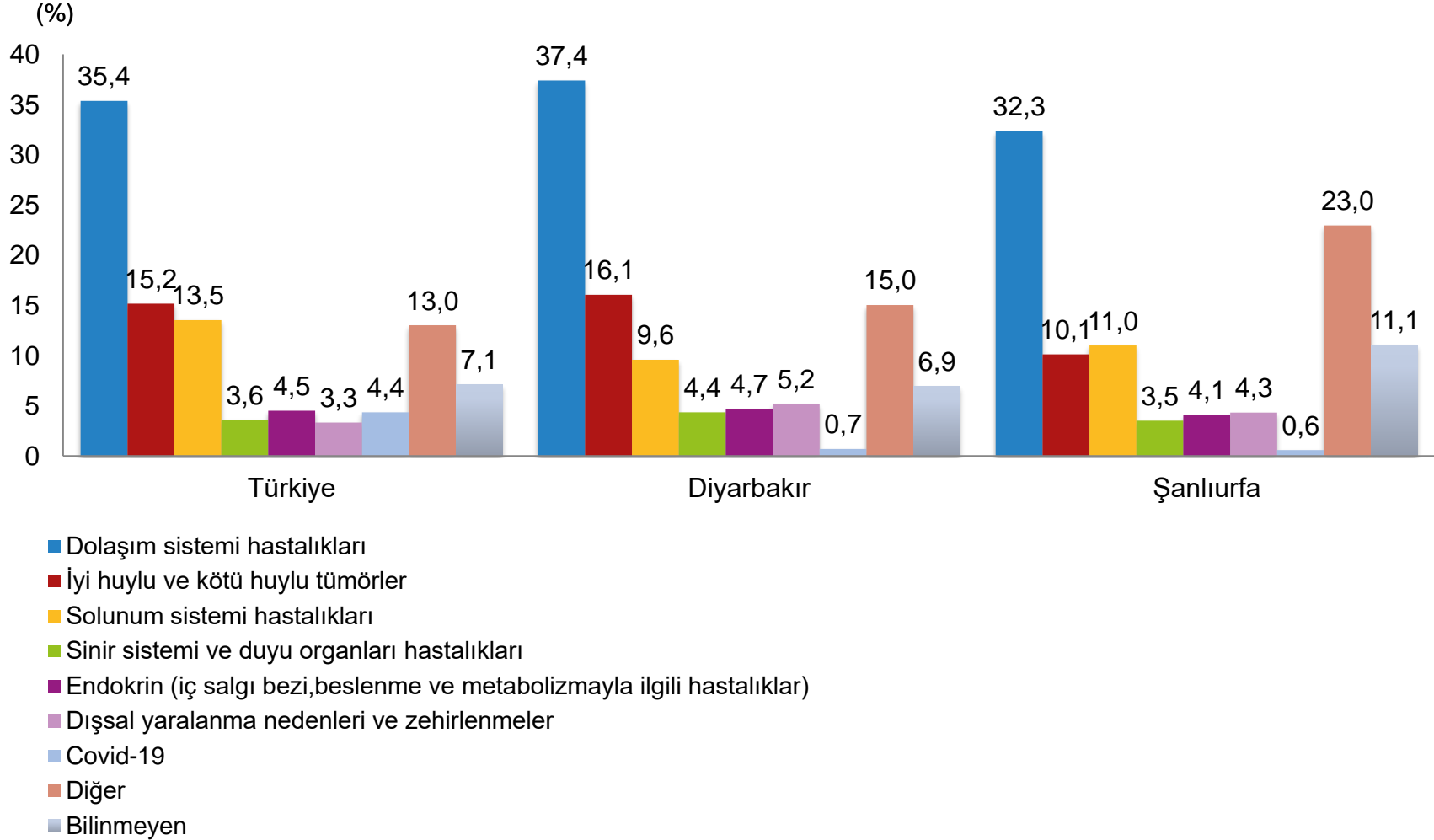
Sağlık personeli başına düşen kişi sayısı, 2021

Sağlık kurumlarında yatak başına düşen kişi sayısı, 2021

Ölüm nedeni istatistikleri, 2022

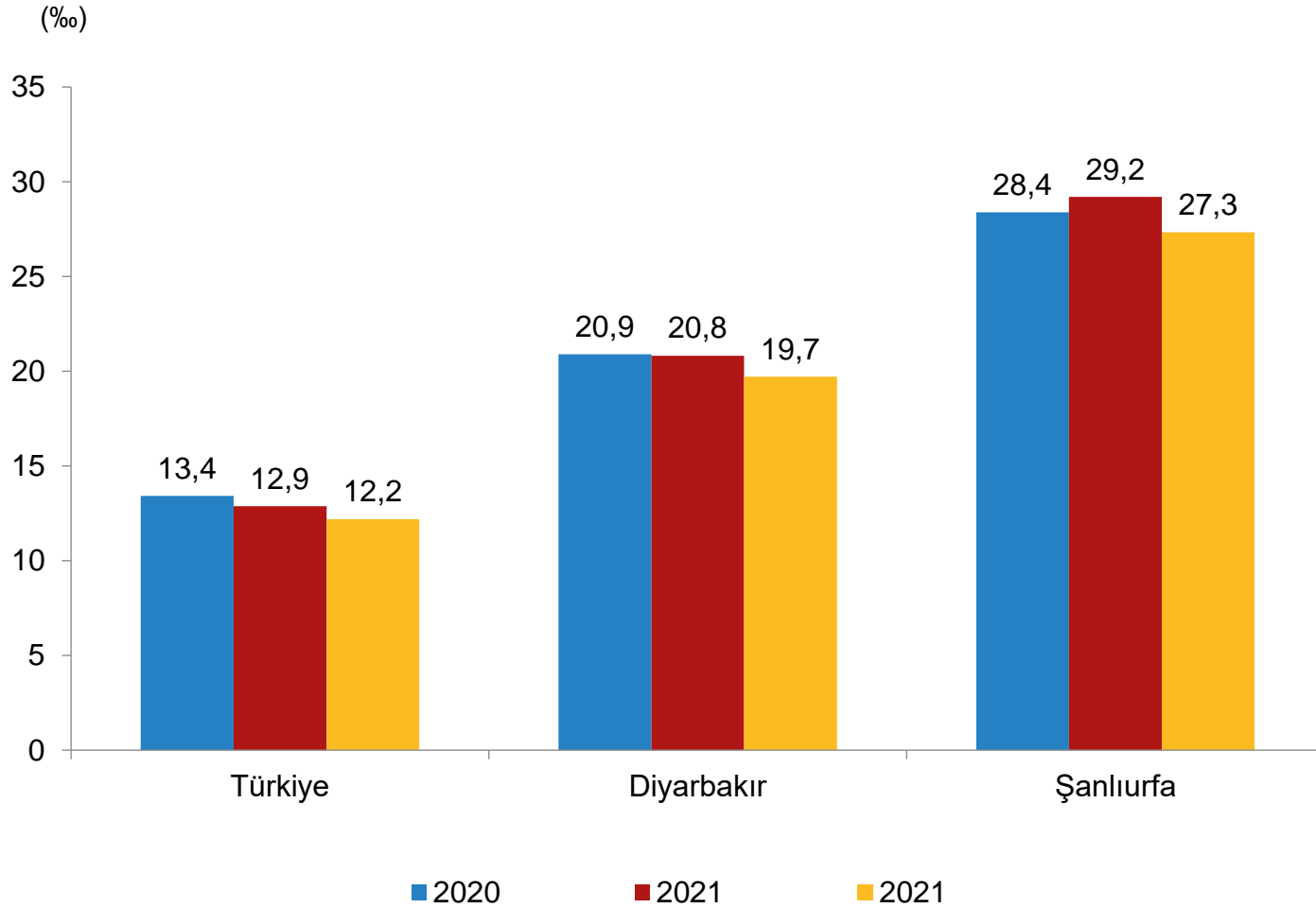
Ölüm nedenleri: Ölüme sebebiyet veren, altta yatan ölüm nedenine ait istatistiklerdir.

Tanım ve kavramlar

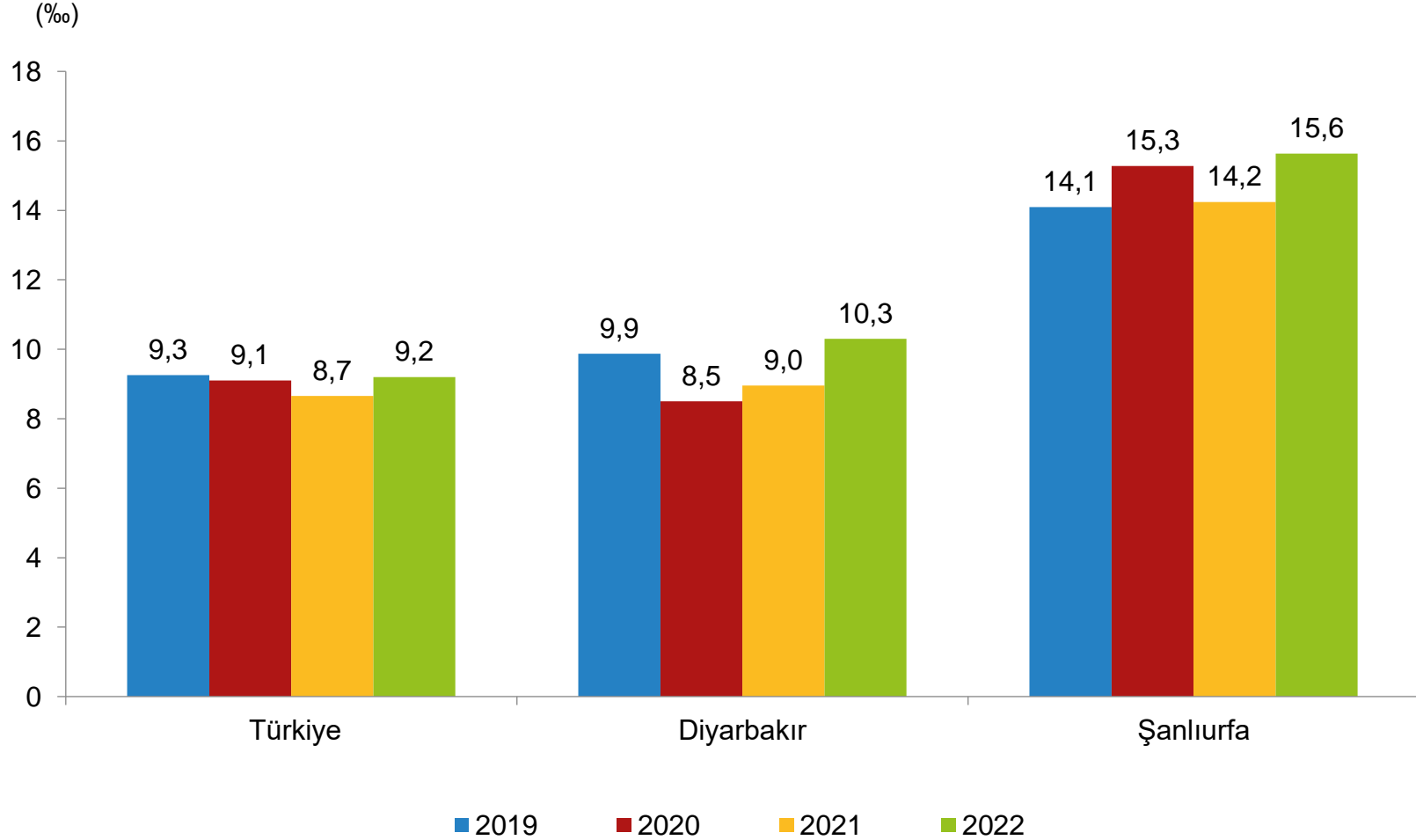
Kaba doğum hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 nüfus başına düşen canlı doğum sayısıdır.

Bebek ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her 1 000 canlı doğum başına düşen bebek ölüm sayısıdır.

Kaba doğum hızı, 2020-2022

Bebek ölüm hızı, 2019-2022

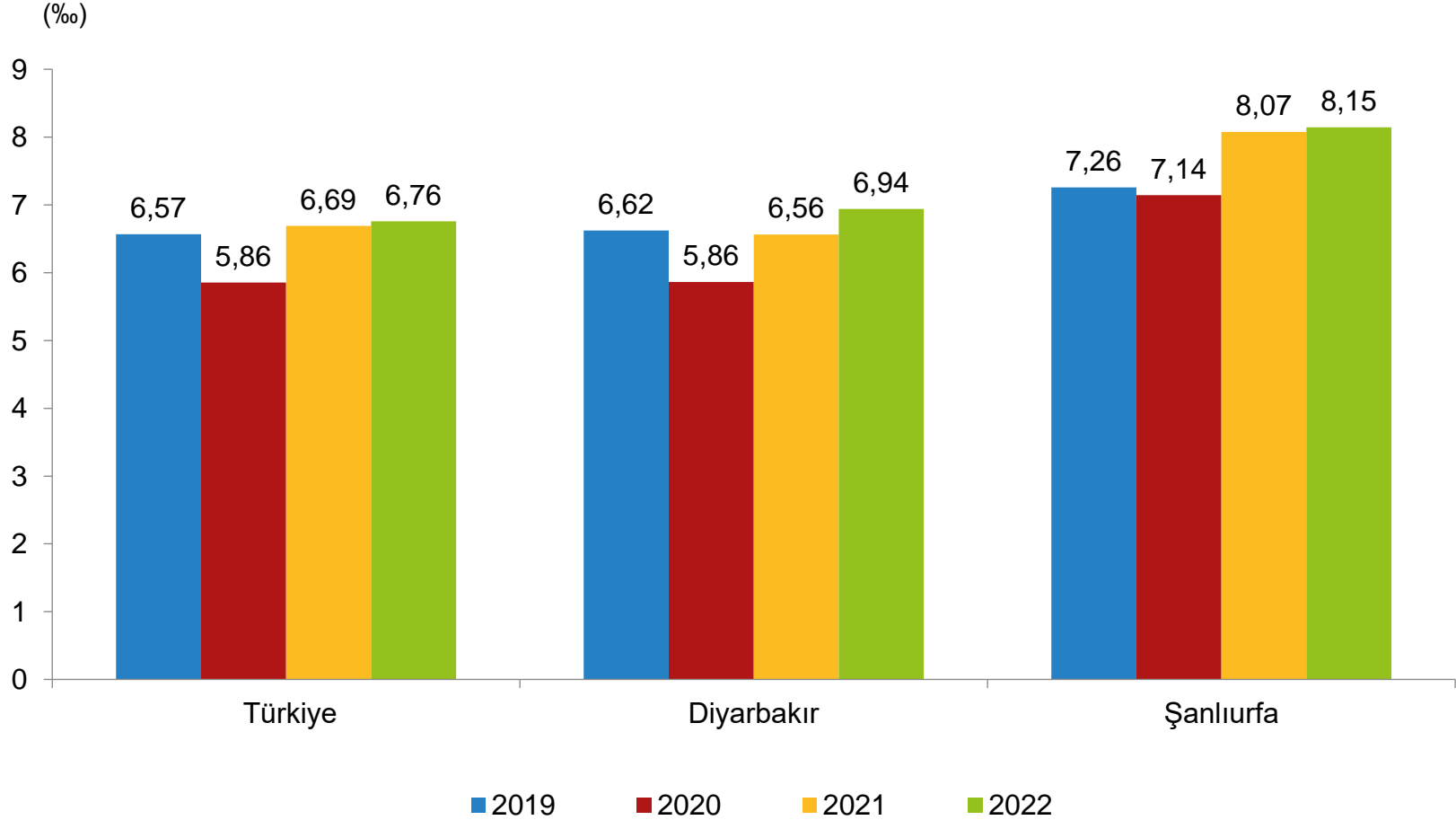
Tanım ve kavramlar

Kaba evlenme hızı: Belli bir yıl içinde her 1000 nüfus başına düşen evlenme sayısıdır.

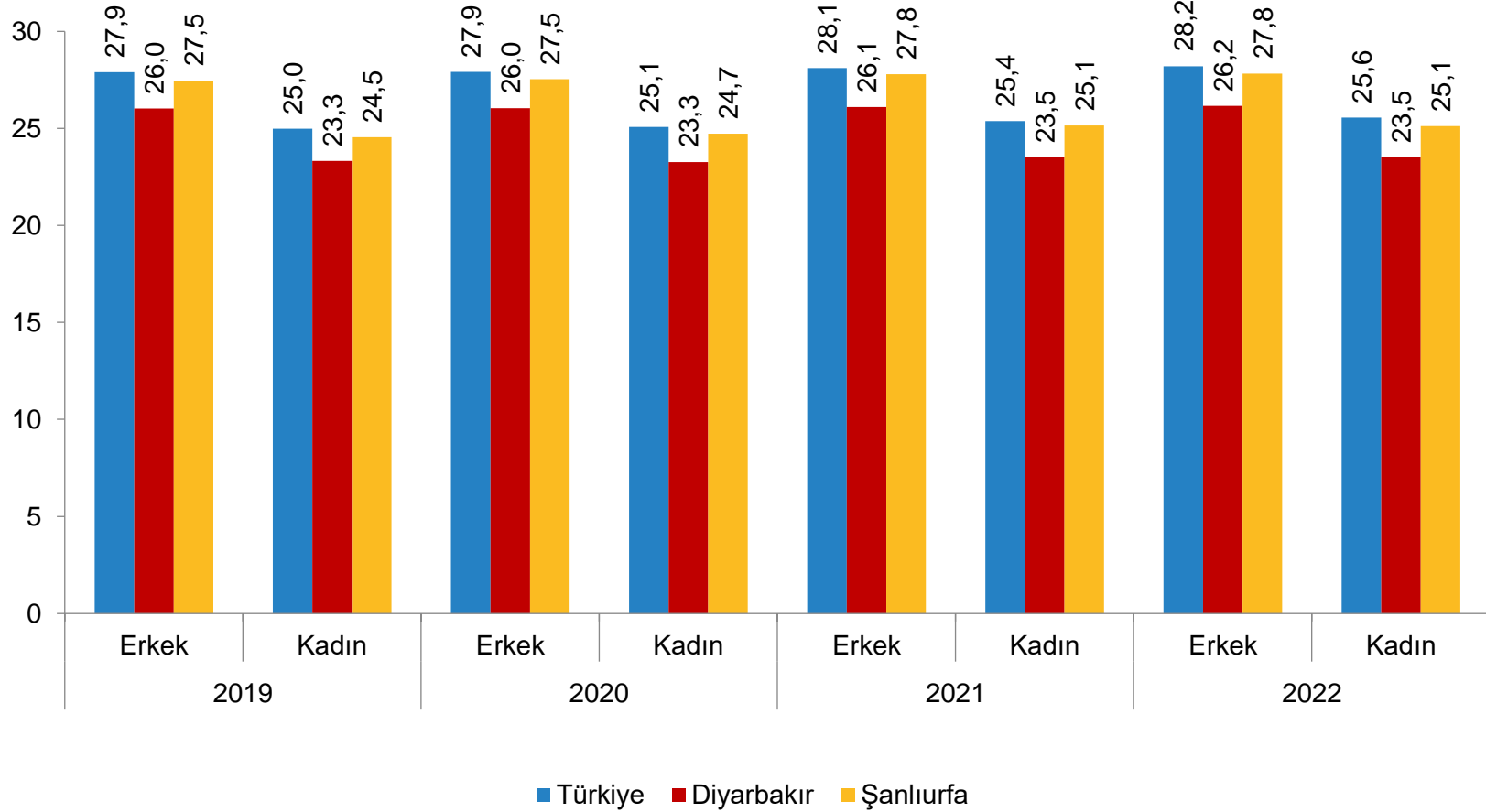
Kaba boşanma hızı: Belli bir yıl içinde her 1000 nüfus başına düşen boşanma sayısıdır.

Not. Belli bir yıl içinde her 1 000 nüfus başına düşen evlenme sayısıdır.

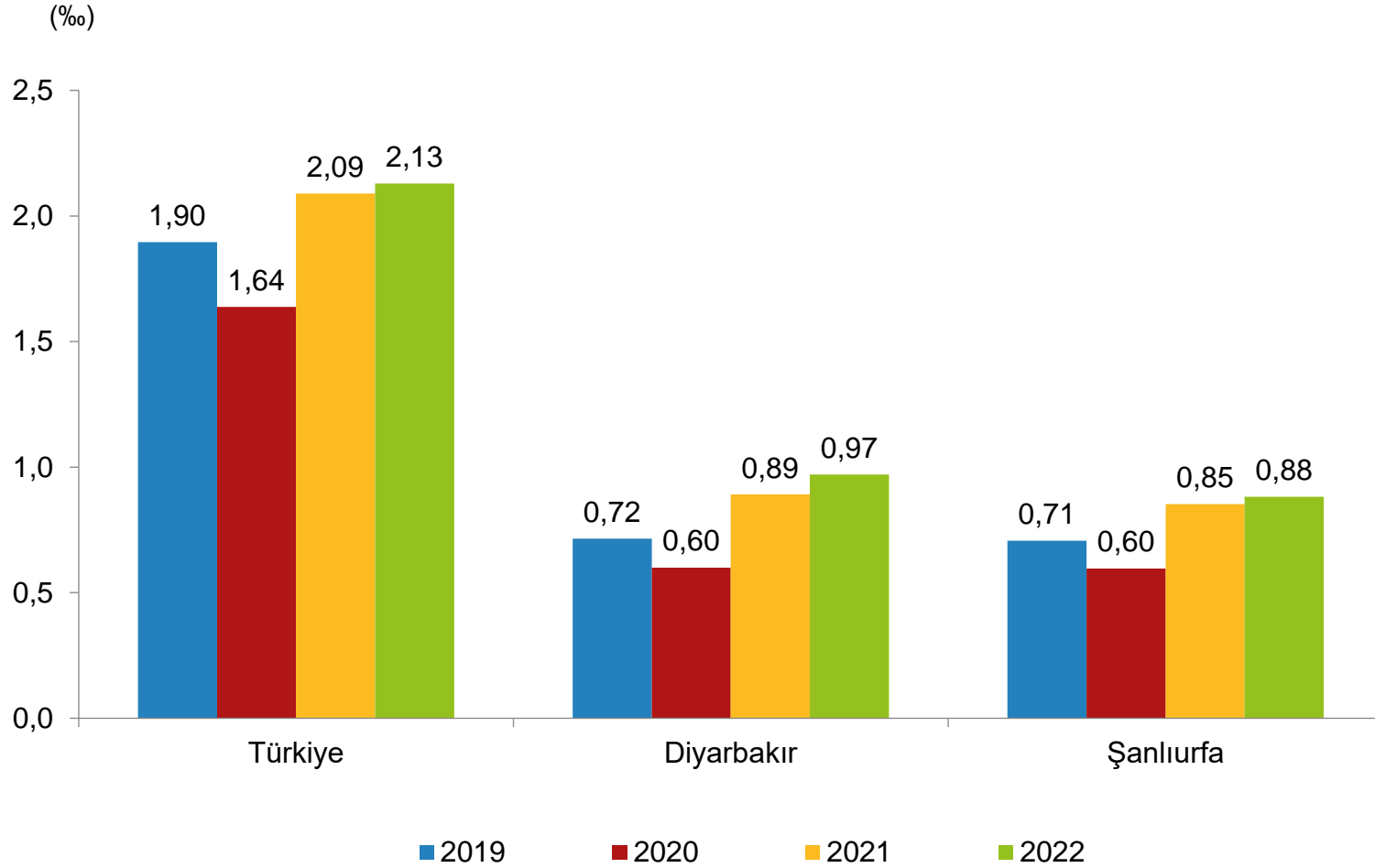
Kaba evlenme hızı, 2019-2022

Ortalama ilk evlenme yaşı, 2019-2022

Kaba boşanma hızı, 2019-2022

Tanım ve kavramlar

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İstihdam: İşbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

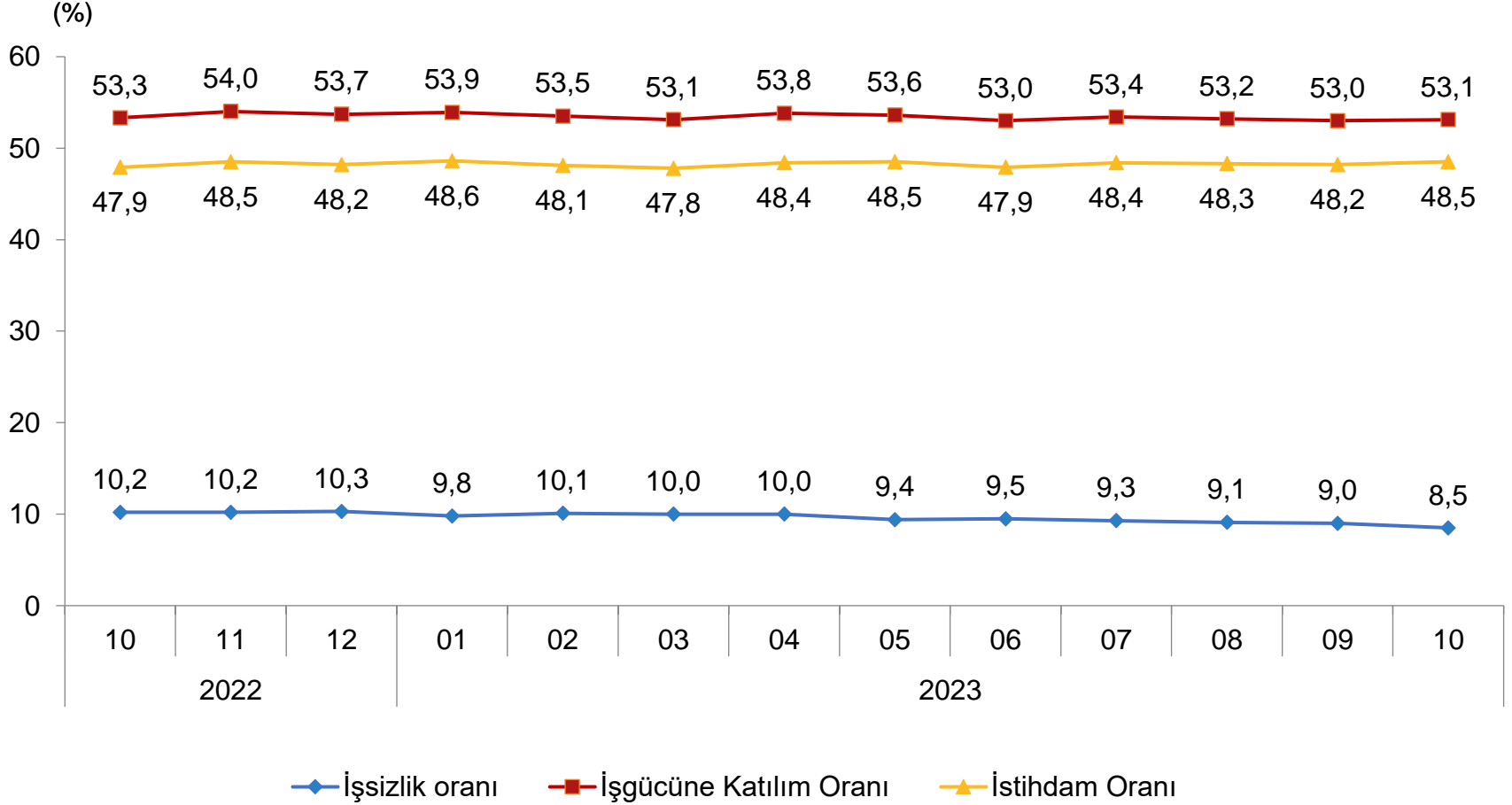
İstihdam oranı: İstihdamın, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır.

İşsizlik oranı: İşsiz nüfusun işgücü içindeki oranıdır.

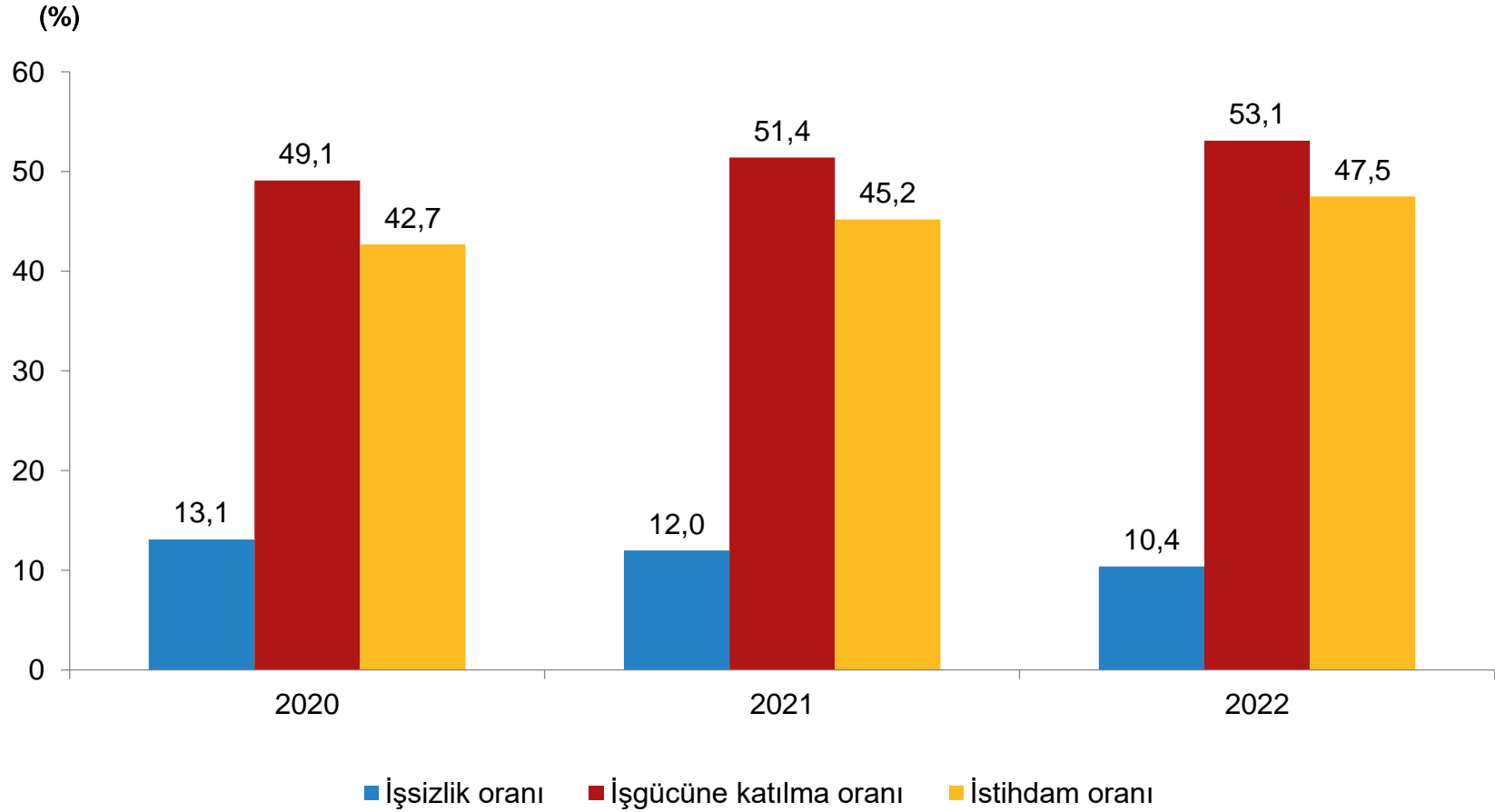
İşgücüne katılma oranı: İşgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır.

TÜİK işgücü istatistiklerinin hesaplanmasına ilişkin metodolojiyi 2014 yılında değiştirmiştir. Bu grafikteki bilgiler yeni metodolojiye göre verilmiştir.

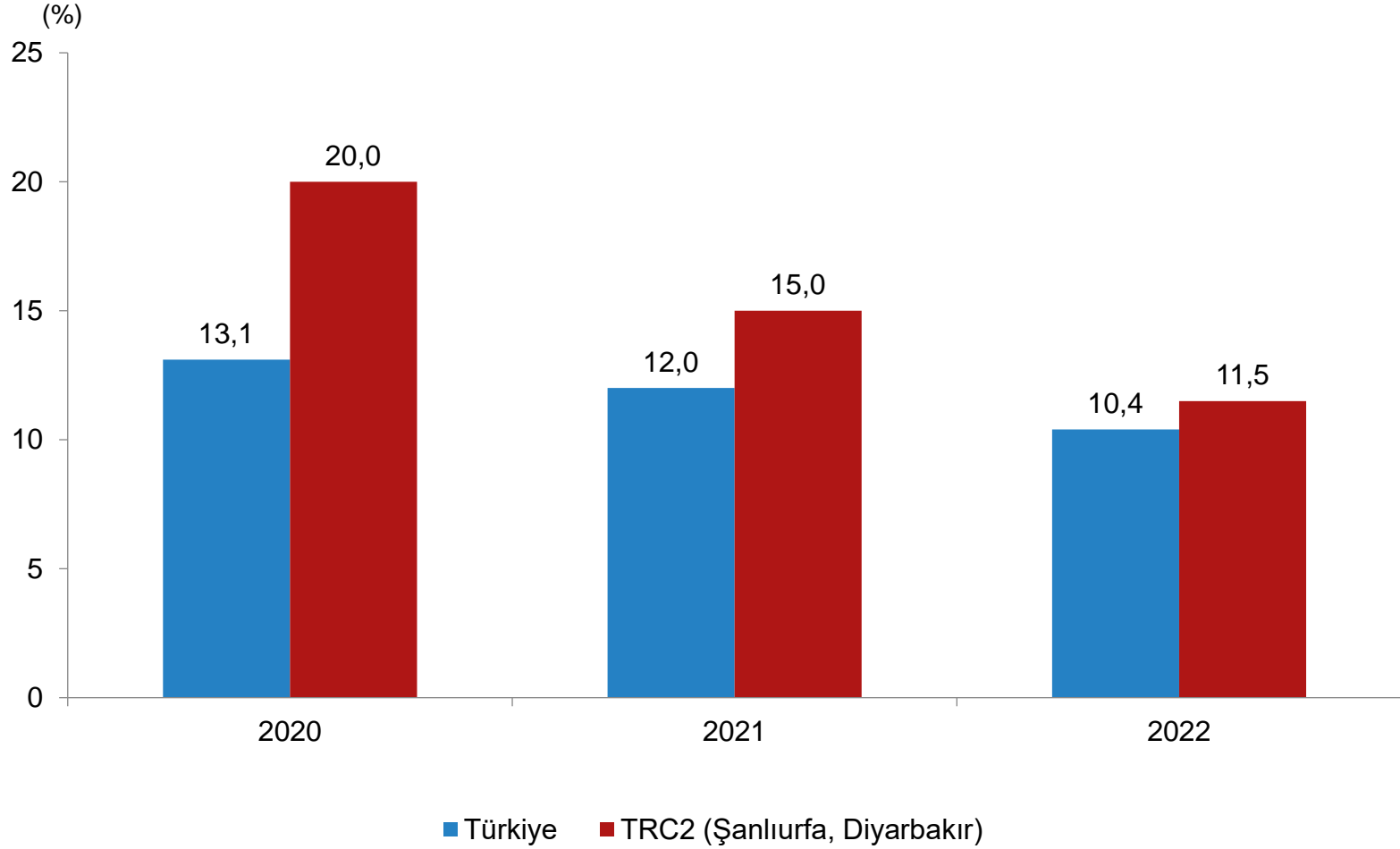
Mevsim etkisinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri (15+ yaş)
Ekim 2022– Ekim 2023
[Türkiye]

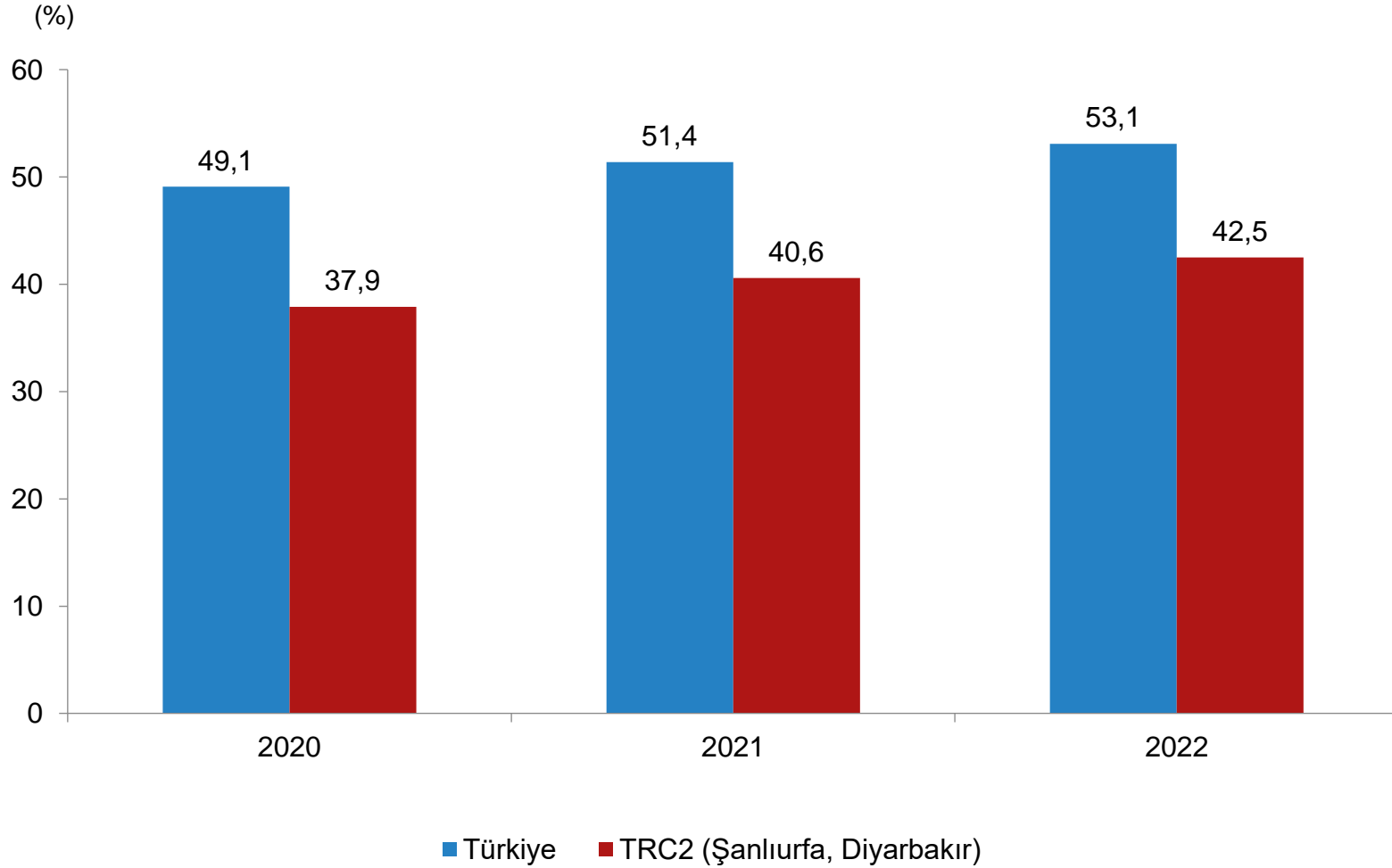
Türkiye işgücü göstergeleri, 2020-2022

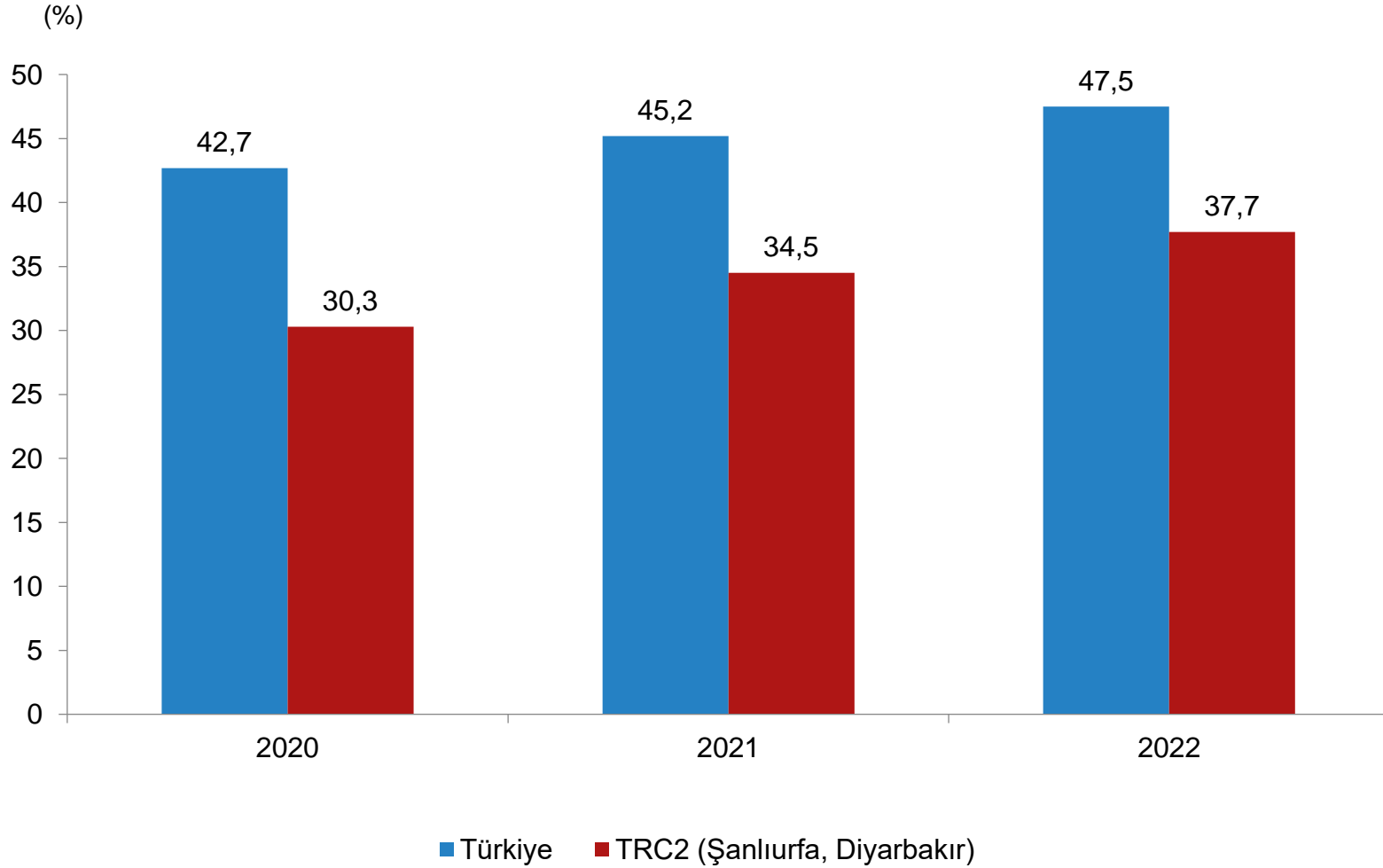
İşsizlik oranı, 2020-2022

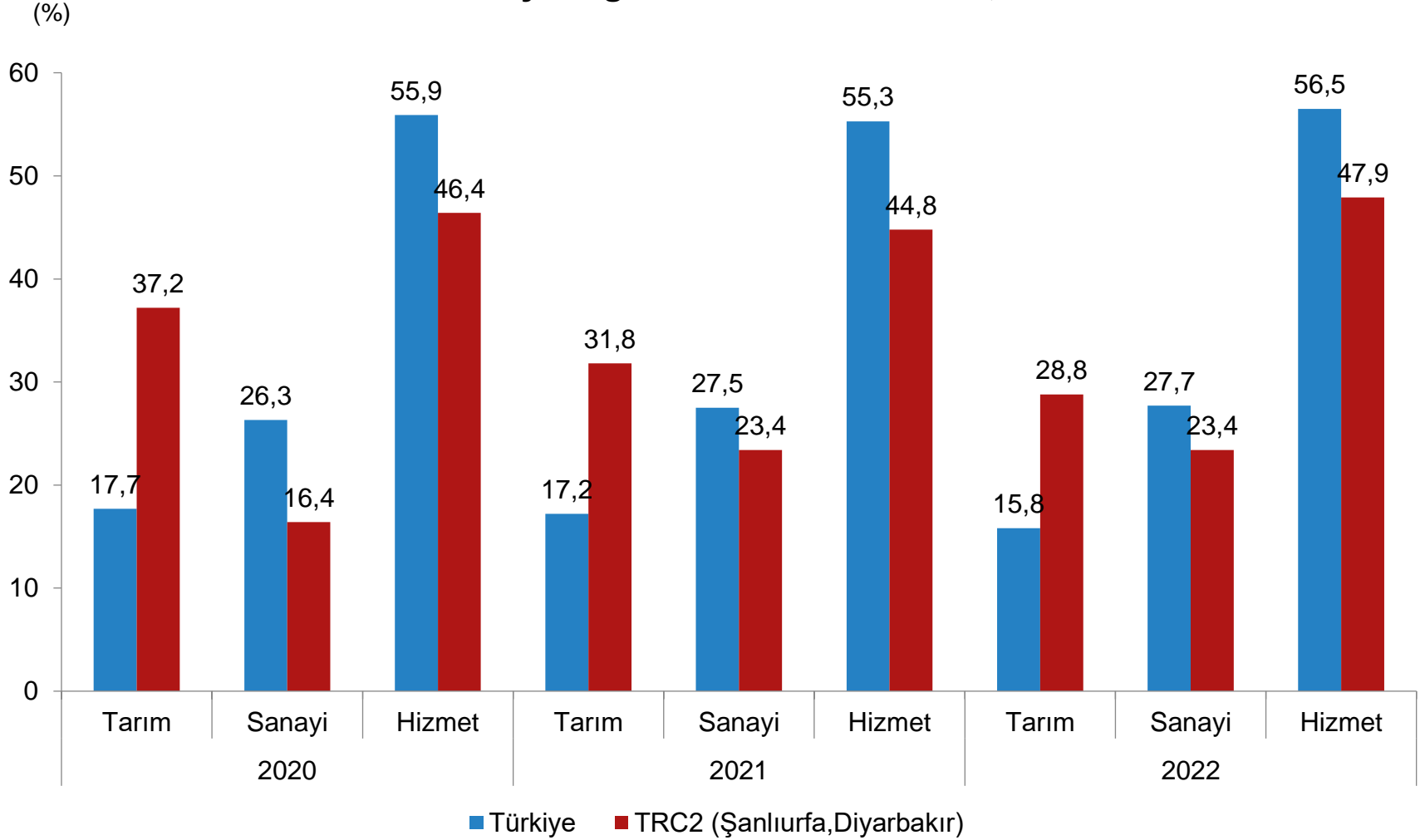
İşgücüne katılma oranı, 2020-2022

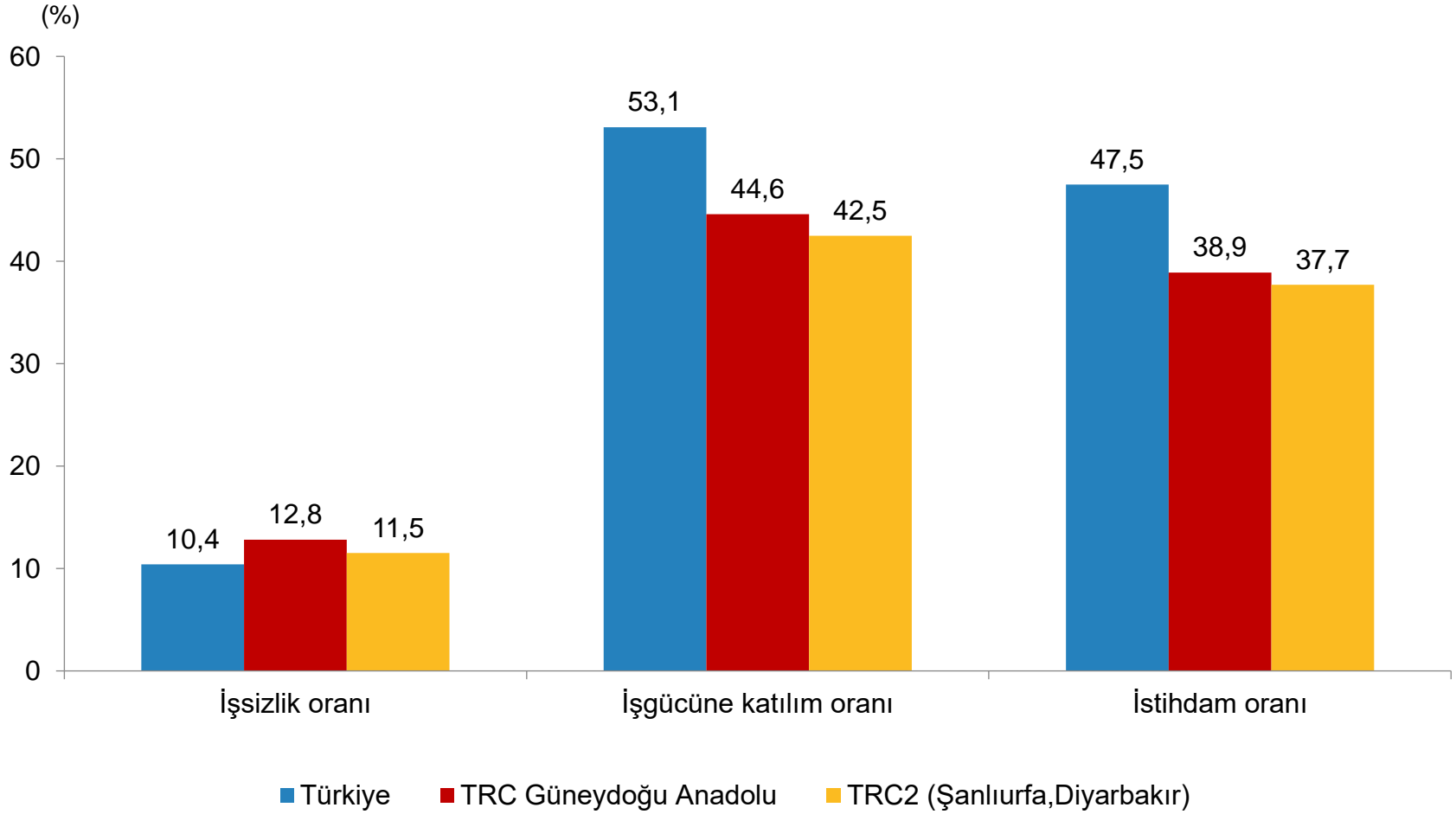
İstihdam oranı, 2020-2022

Ekonomik faaliyete göre istihdam edilenler, 2020-2022

İşgücü verileri, 2022

Tanım ve kavramlar

Tüketim harcaması: Hanehalklarının tüketim amacıyla yapmış oldukları ve aşağıdaki bileşenlerden oluşan aylık ortalama harcama değeridir:

Satın alış: Herhangi bir mal ya da hizmete belli bir ücret ödeyerek sahip olmaktır. Hanehalkının anket ayında kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere tüketim amaçlı olarak yaptıkları satın alışlar kapsamıştır.

Kendi üretiminden tüketim: Hanelerin kendi üretimleri sonucu elde ettikleri maddeleri, ya ürettikleri gibi ya da işleyerek tüketmeleridir. Örneğin; hanehalkının kendi ürettiği sütün anket ayında yine süt olarak ya da peynir yapılarak tüketilen değeri harcama olarak kapsamıştır.

Aynı gelirlere tüketim: Hanede iktisaden faal olan fertlerin çalıştıkları işyerinde üretilen ya da satışa sunulan mal ve hizmetlerden hanede tüketilenler, aynı gelirlere tüketim olarak alınmıştır. Örneğin; ücretli olarak çalışan bir ferde işyerince verilen yiyecek, giyecek vb. maddeler, servis vb. hizmetler ücretlinin elde ettiği aynı gelirden tüketim olarak; işveren ya da kendi hesabına çalışan bir ferdin de kendisine ait işyerinde ürettiği ya da sattığı mallardan hanesine tüketmek üzere getirdikleri aynı gelirden tüketim olarak değerlendirilmiştir.

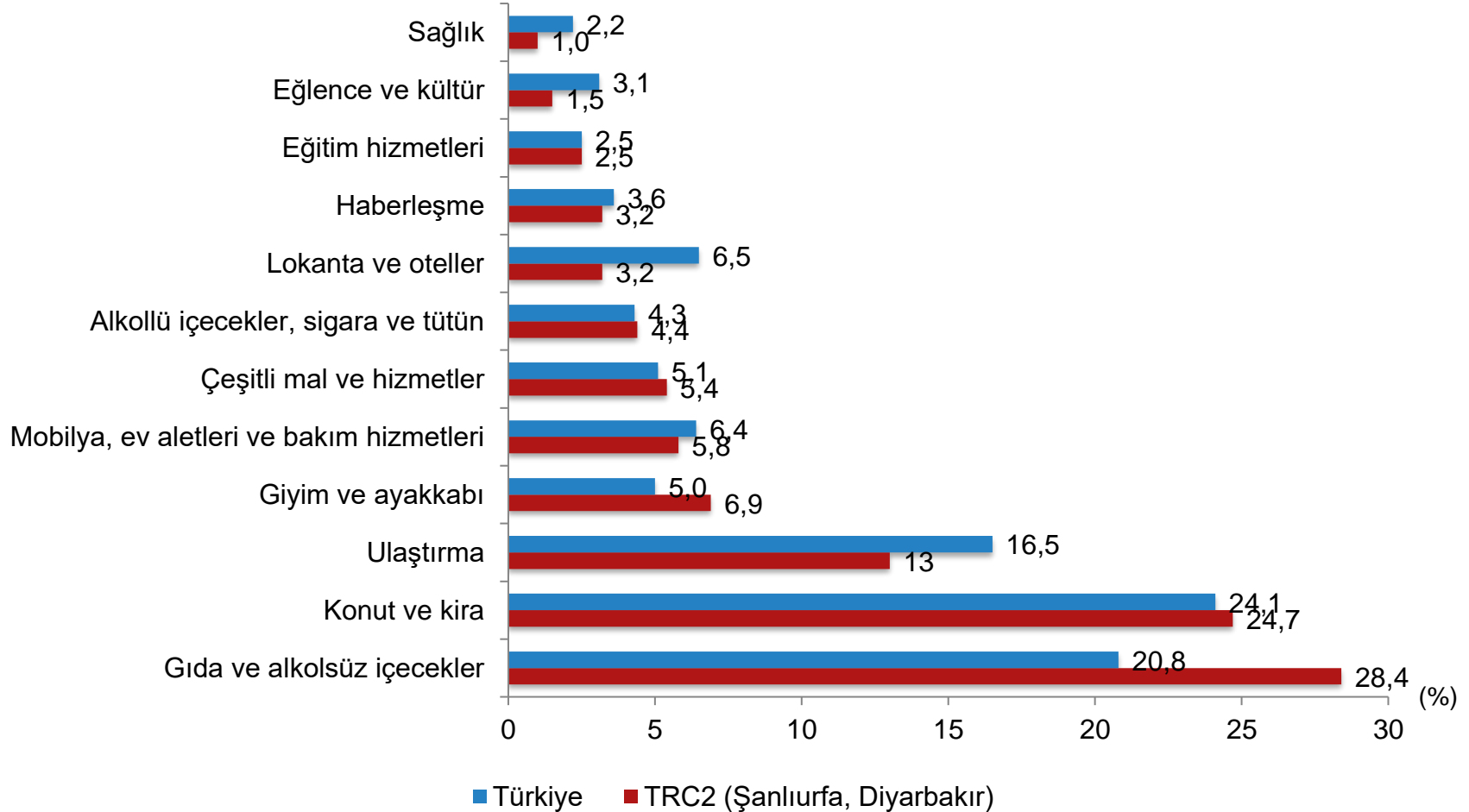
Hane halkının özel kişi veya kuruluşlara vermek üzere hediye veya yardım şeklinde satın aldığı mal veya hizmetler: Hane halkı fertleri tarafından anket ayı süresince, özel kişi veya kuruluşlara verilmek üzere (hediye etmek veya yardımda bulunmak amacıyla) satın alınan mal ve hizmetlerin değeri kapsamıştır.

Dayanıklı tüketim harcamaları: Hane halkı tarafından anket ayını içine alan son bir yıl içinde otomobil, beyaz eşya, bilgisayar, televizyon, kamera, mobilya, ısıtma ve soğutma sistemi gibi dayanıklı tüketim mallarına yapılan harcamaların aylık ortalama değeri de tüketim harcaması içinde kapsamıştır.

İzafi kira: Konuta mülkiyet şekli ev sahibi, lojman ve diğer (babasına, akrabasına vb. kişilere ait yerlerde ikamet edip hiç bir şekilde ücret ödemedi ya da çok düşük değerinde kira ödeyenler) şekilde olan hane halkının ikamet ettiği konutun kira değeri izafi kira olarak değerlendirilmiştir. İzafi kira, tüketim harcaması içinde kapsamaktadır. İzafi kira değeri, benzer özelliklere sahip olan, aynı semtte ve yerleşim yerinde kira ile oturlan konutun kira değeri emsal alınarak hane halkı tarafından belirlenmektedir.

Kaydedilmeyen harcamalar: Hane halkı fertlerinin işyeri amaçlı harcamaları ile tüketim dışı ve yatırım harcamaları kapsam dışıdır.

Türlerine göre hanehalkı tüketim harcamaları, 2017-2019

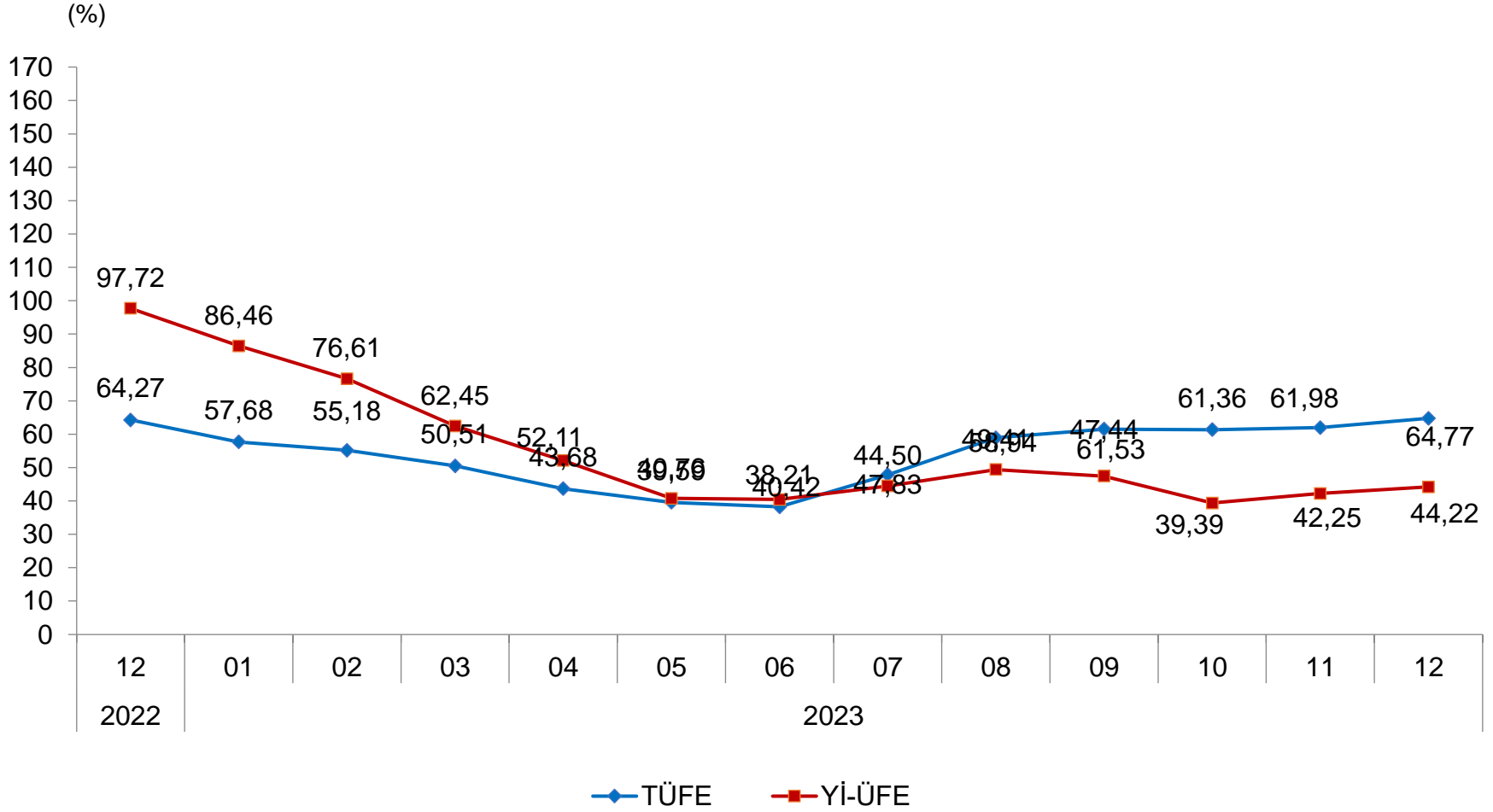
Not: Üç yıllık veriler birleştirilerek bölge düzeyinde tahmin edilmiştir.

Tanım ve kavramlar

Yurt içi üretici fiyat endeksi: (Yİ-ÜFE), belirli bir referans döneminde ülke ekonomisinde üretimi yapılan ve yurt içine satışa konu olan ürünlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir.

Tüketici fiyat endeksi: (TÜFE), hanehalklarının tüketimine yönelik mal ve hizmet fiyatlarının zaman içindeki değişimini ölçmektedir. 2003 temel yıllı TÜFE'nin temel amacı; piyasada tüketime konu olan mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimi ölçerek enflasyon oranını hesaplamaktır. Bu amaca yönelik olarak hanehalklarının, yabancı ziyaretçilerin ve kurumsal nüfusun yurt içinde yaptığı tüm nihai parasal tüketim harcamaları dikkate alınmıştır.

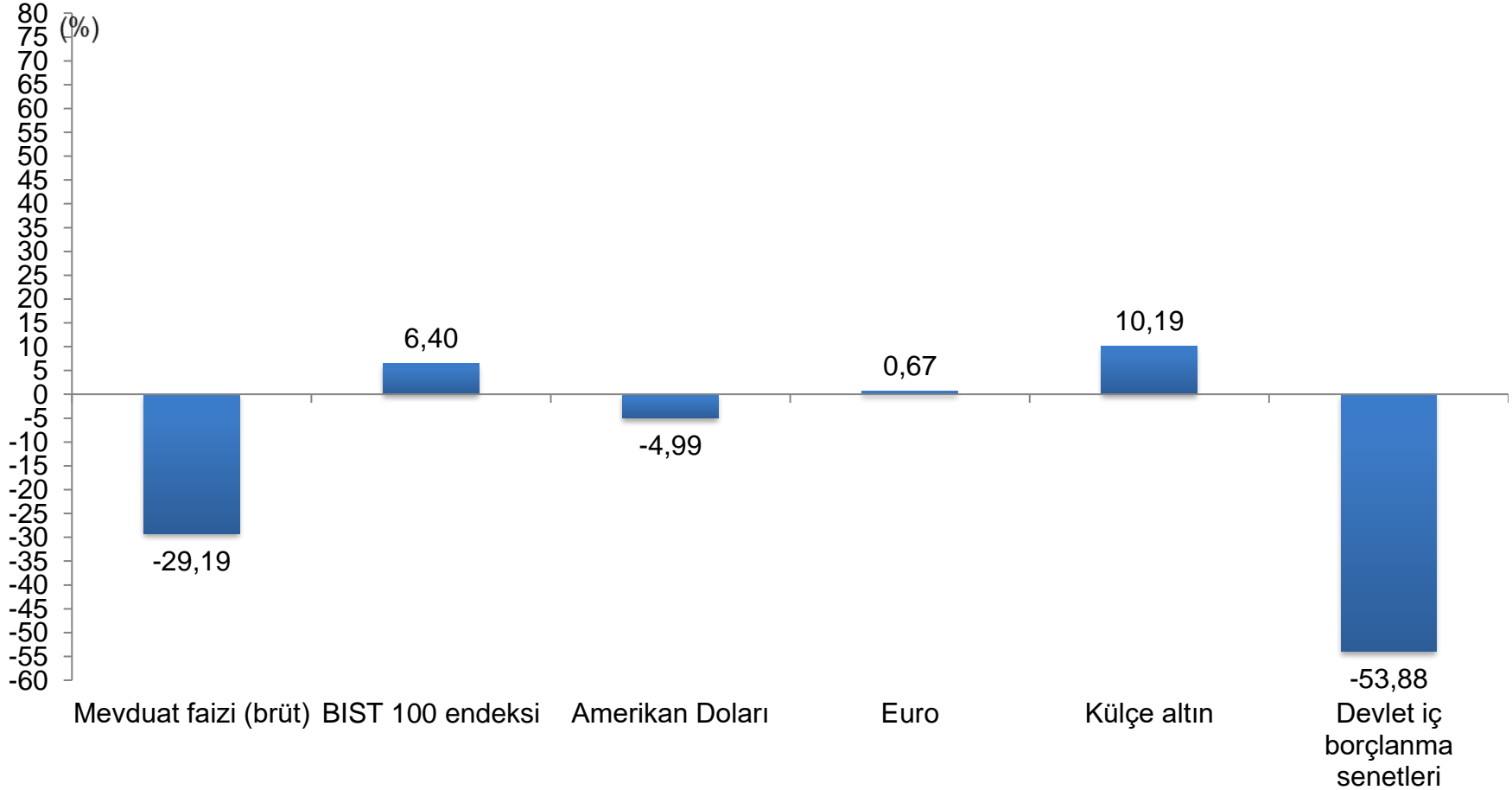
Bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon oranları, Aralık 2022–Aralık 2023 [Türkiye]

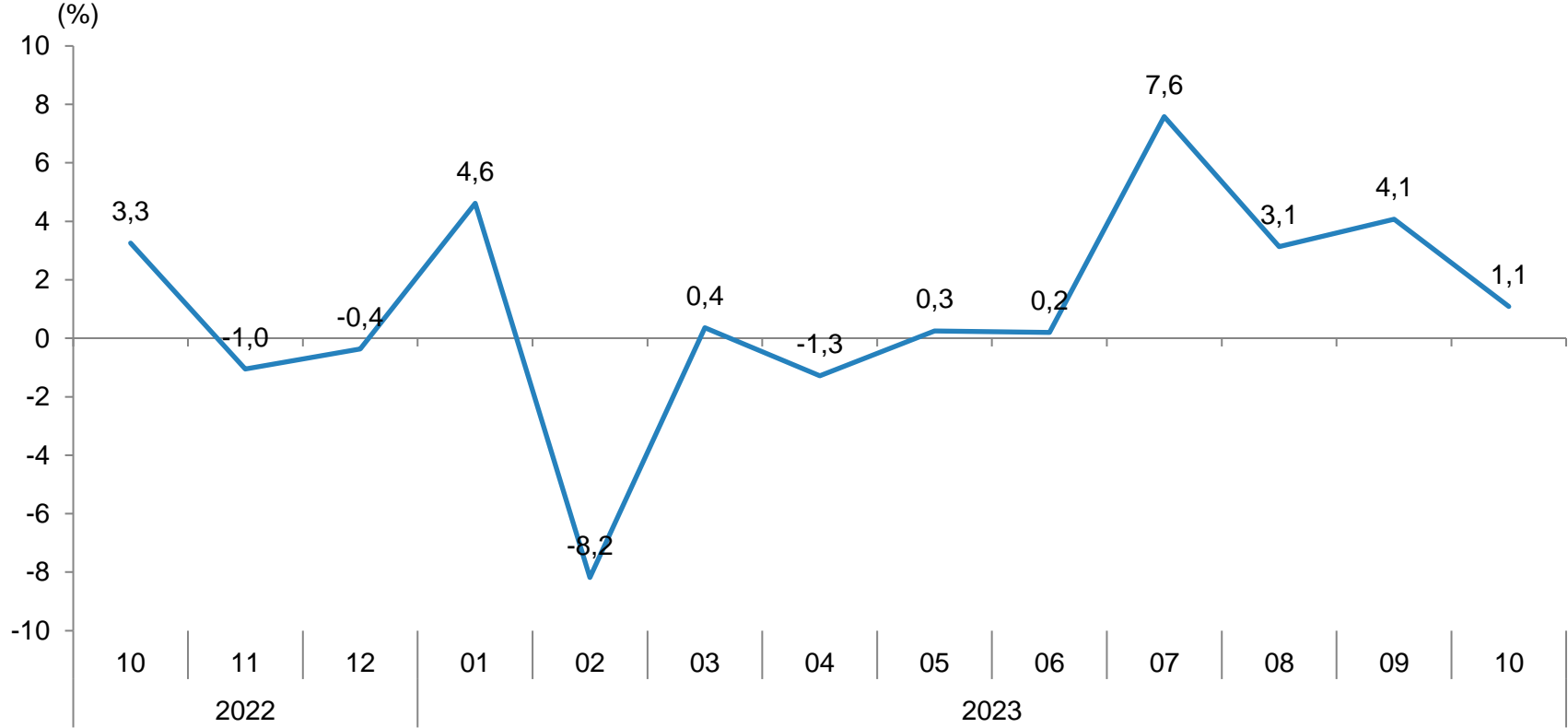
**Bir önceki aya göre fiyatı en çok artan ve azalan maddeler, Aralık 2023
[Türkiye]**

Fiyatı En Çok Artan Maddeler		Fiyatı En Çok Azalan Maddeler	
Madde adı	Değişim oranı (%)	Madde adı	Değişim oranı (%)
Sebze (patates ve bazı yumru bitkiler hariç)	27,38	Havayolu ile yolcu taşımacılığı	-15,97
İlaçlar	14,47	Karayolu ile şehirler arası yolcu taşımacılığı	-4,38
Kuzu eti	14,38	Çocuk giyim	-4,29
Yumurta ve yumurta ile ilgili ürünler	10,93	Kişisel ulaştırma araçlarının yakıt ve yağları	-2,20
Buzdolabı, dondurucu, donduruculu buzdolabı	7,94	Taze meyveler	-2,09

Finansal yatırım araçlarının TÜFE ile indirgenmiş yıllık reel getiri oranları, Kasım 2023

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi aylık değişim oranı, Ekim 2023 [2015=100]
[Türkiye]

Tanım ve kavramlar

Gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH), belirli bir dönemde yurt içinde üretilmiş nihai mal ve hizmetlerin toplam değerini gösterir.

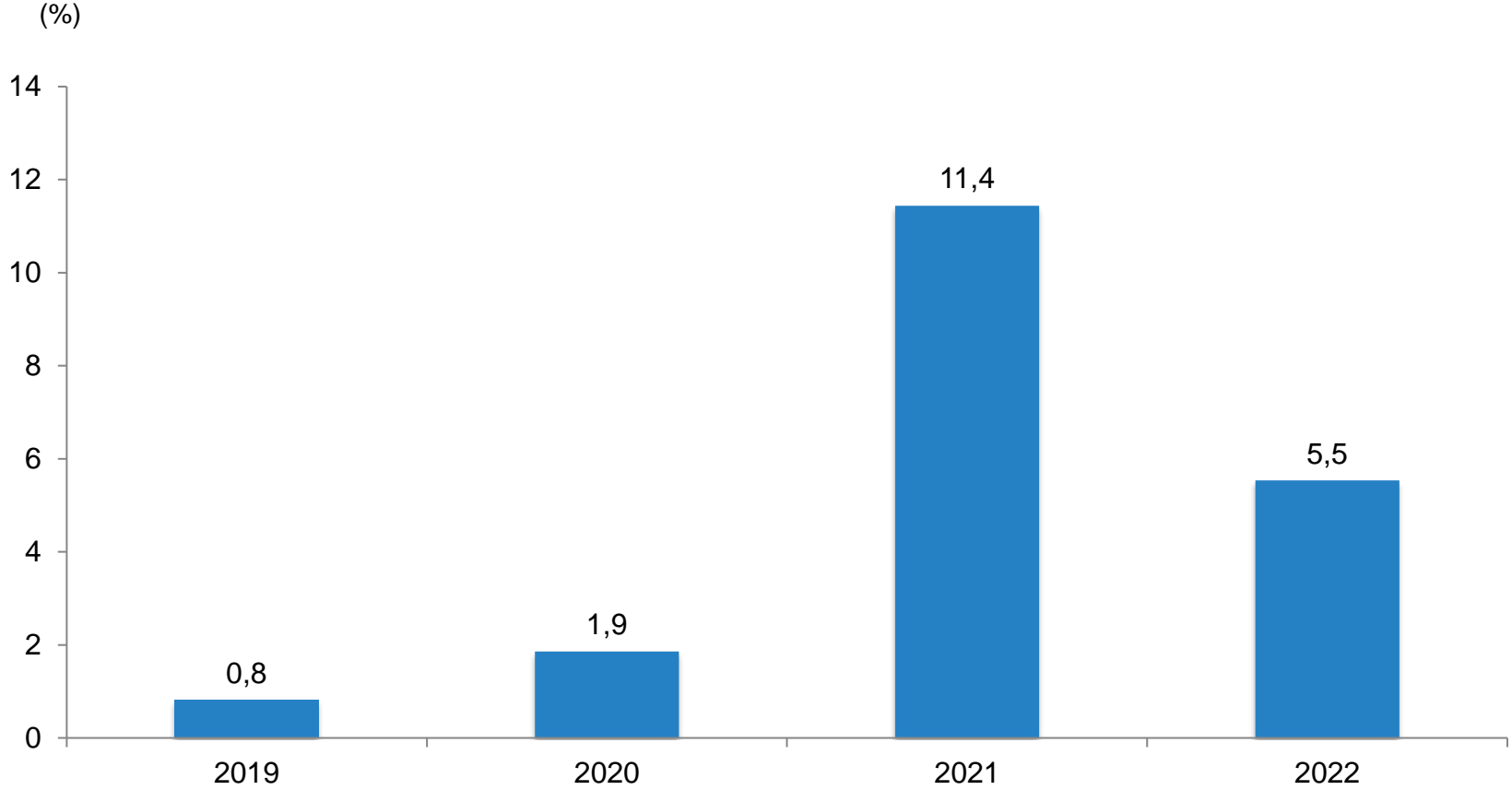
GSYH; üretim, gelir ve harcama yöntemleri ile ayrı ayrı hesaplanır. Bu üç yöntem kullanılarak elde edilen GSYH değerleri birbirine teorik olarak eşittir.

Cari fiyatlarla: GSYH hesaplamaları üç aylık ve yıllık olarak yapılmaktadır. Her dönem için piyasada geçerli fiyatlarla yapılan hesaplamalar cari fiyatlarla hesaplardır.

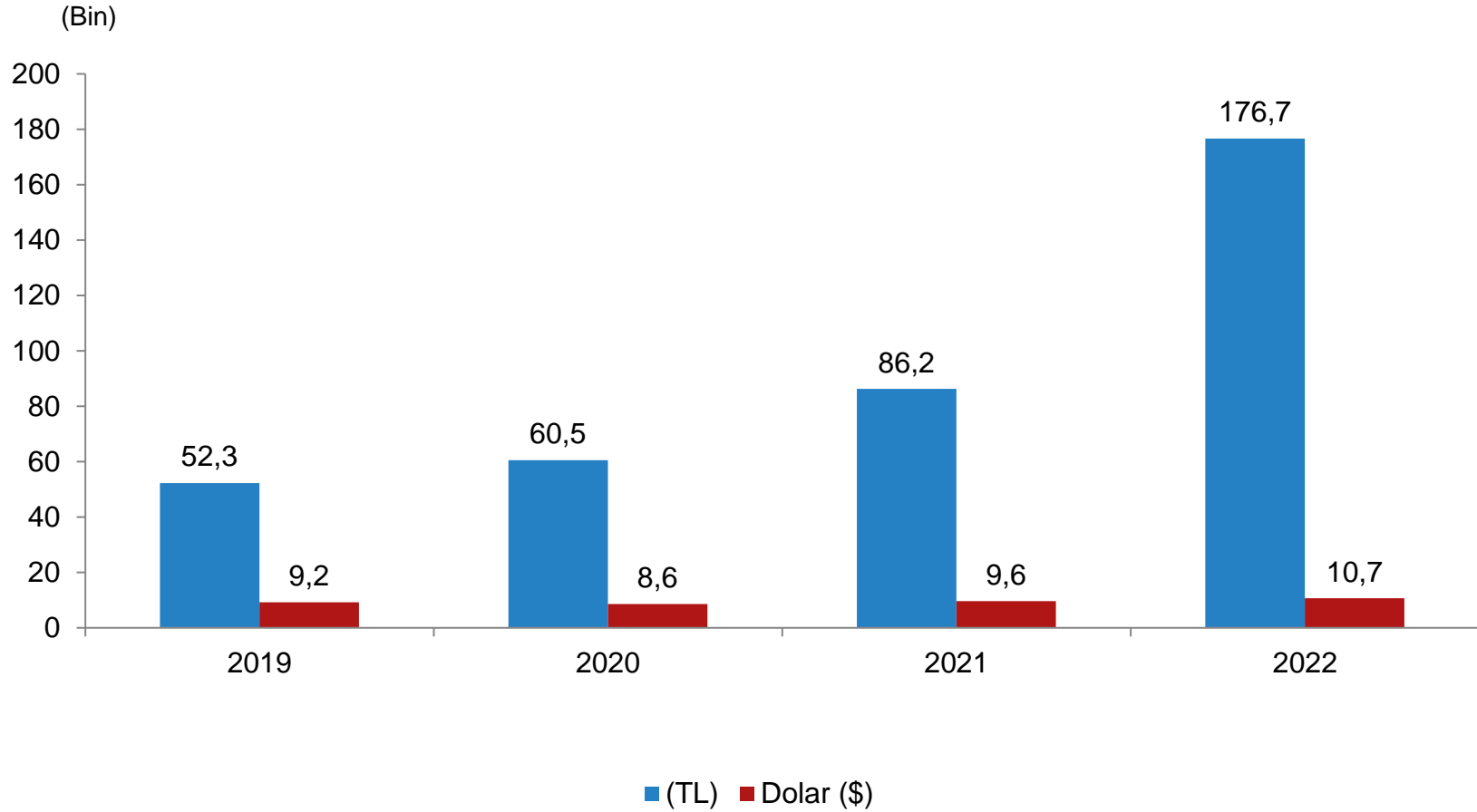
Kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla: Cari fiyatlarla tahmin edilen gayrisafi yurt içi hasıla büyüklüğünün yıl ortası nüfus tahminine bölünmesi ile Türk Lirası olarak kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla sonucu elde edilir. Hesaplanan bu değer ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla değerine ulaşılmaktadır.

Gelişme (Büyüme) hızı: GSYH hesaplamaları sabit fiyatlara yapıldığında iki dönem arasındaki artış (veya azalış) oranı, gelişme (büyüme) veya daralma (küçülme) hızı olarak adlandırılır.

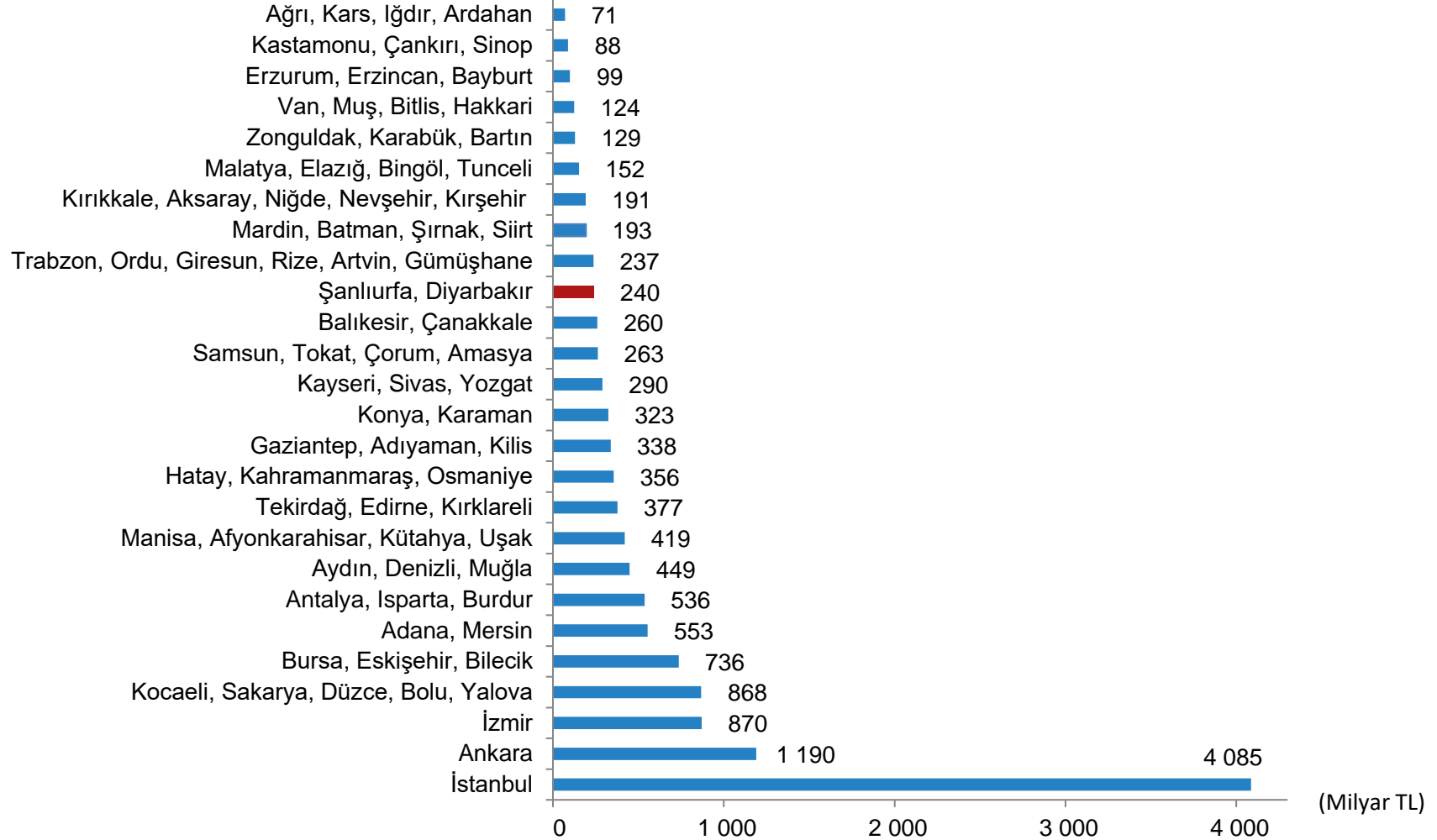
Gayrisafi yurt içi hasıla büyüme hızı, 2019-2022 [Zincirlenmiş hacim değişimi]

Kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla, 2019-2022 [Türkiye]

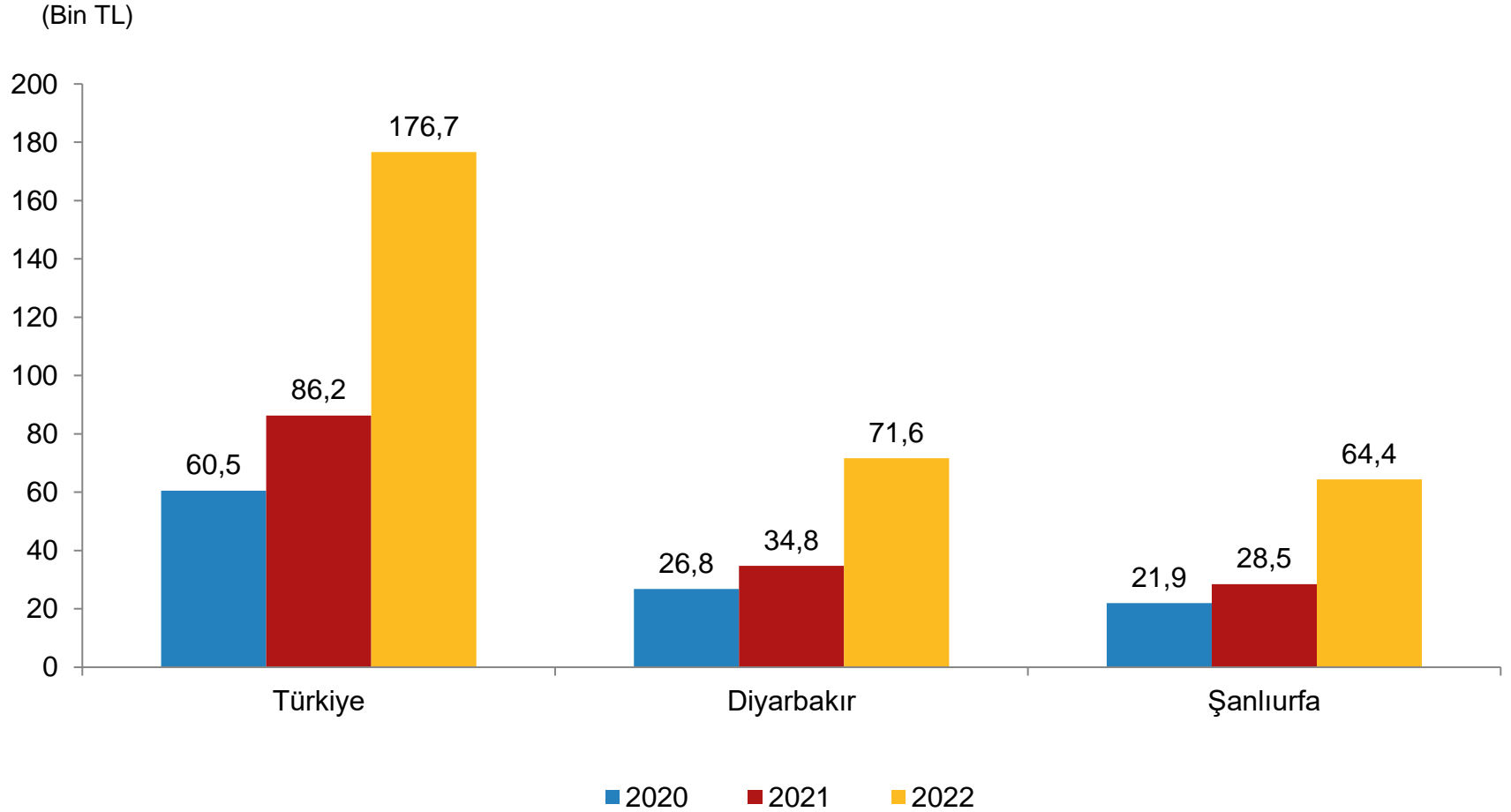

Bölgesel gayrisafi yurt içi hasıla, 2022 [Cari fiyatlarla]

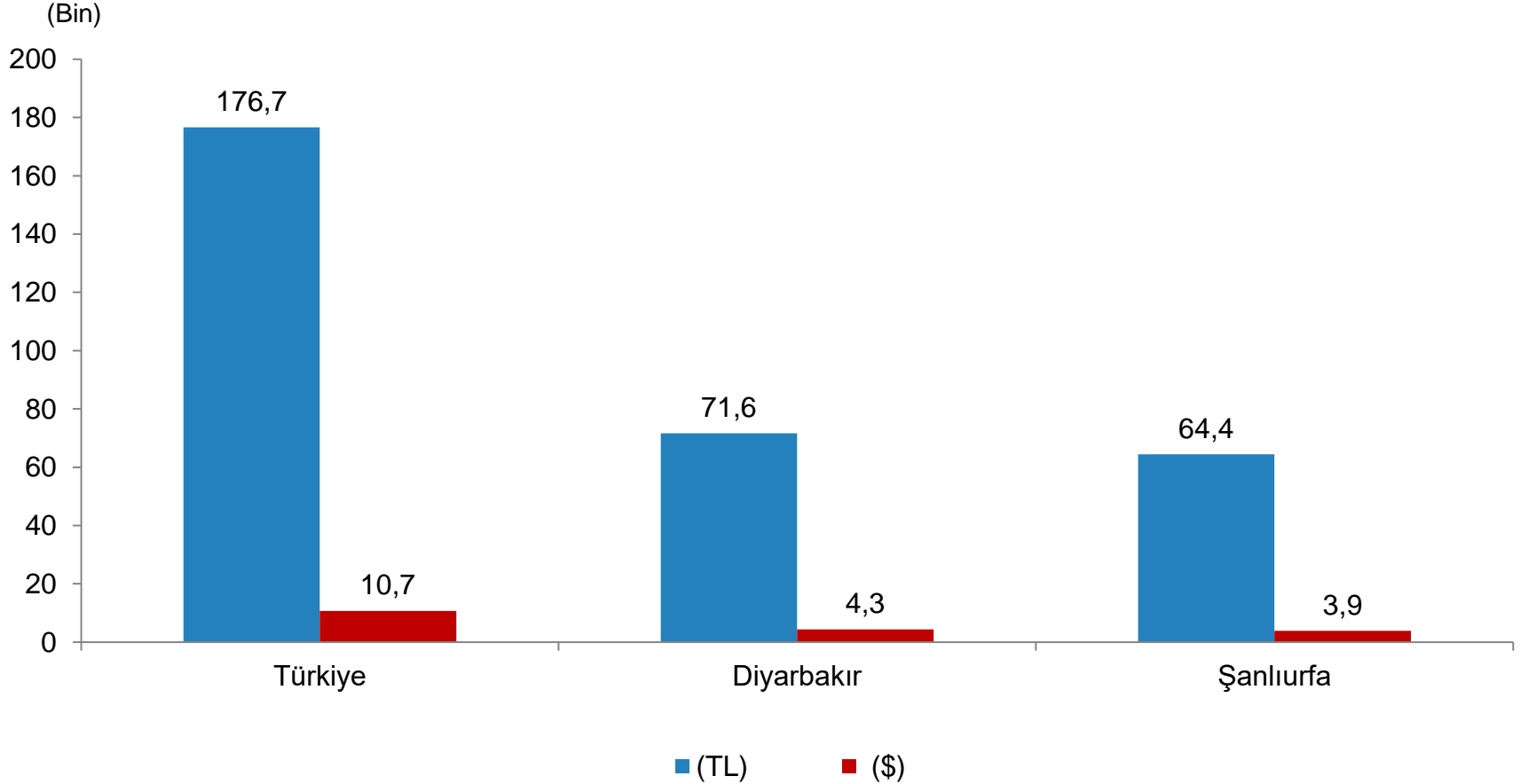

(Milyar TL)

Kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla, 2020-2022 [Cari fiyatlarla]

Kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla, 2022 [Cari fiyatlarla]

Tanım ve Kavramlar

Dış ticaret istatistiklerinin üretilmesi için iki sistem bulunmaktadır. Bu sistemlerden birincisi genel ticaret sistemi, diğeri ise özel ticaret sistemidir.

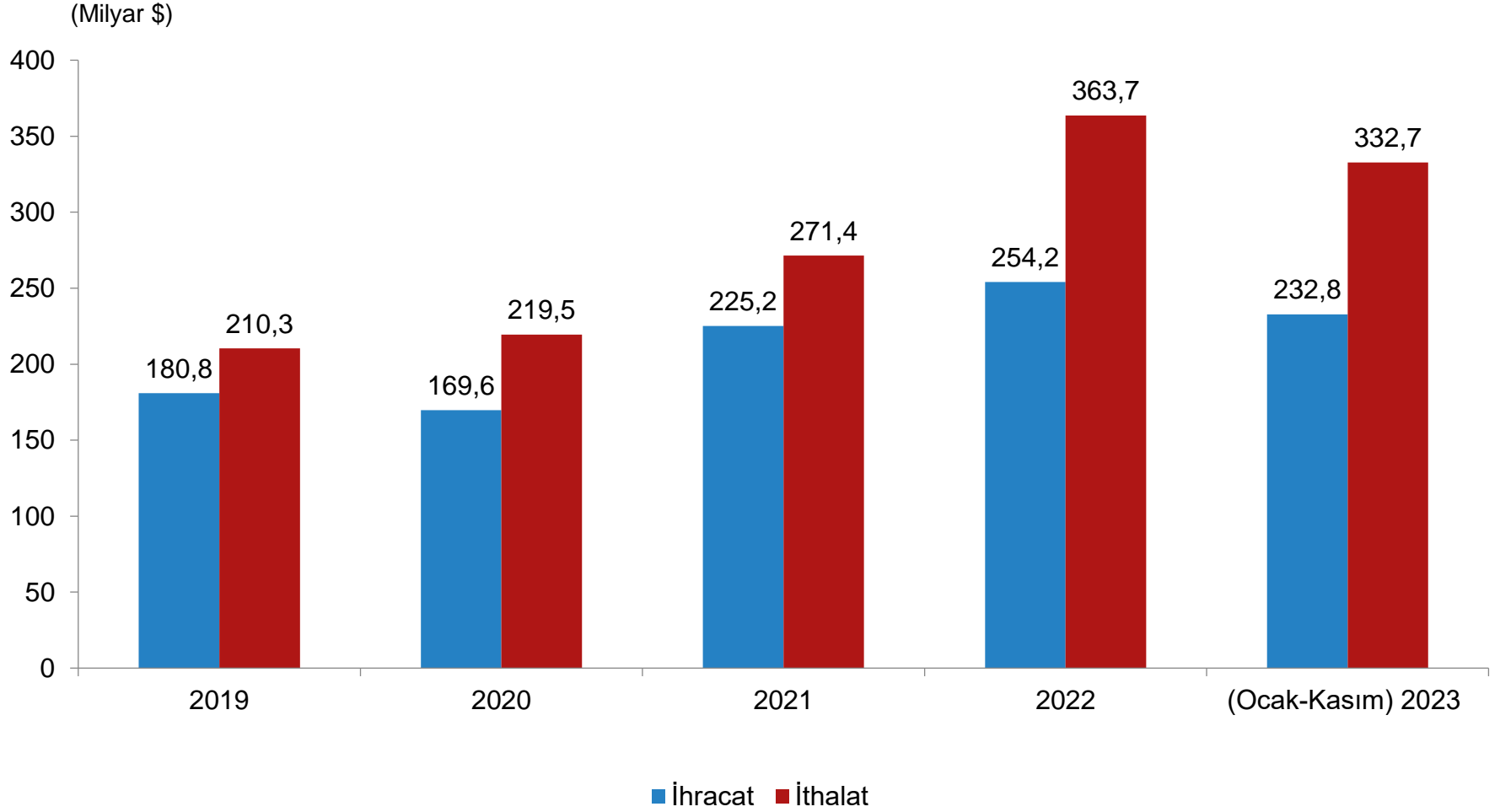
Genel ticaret sisteminde bir ülkenin ekonomik alanına giren ve bu alandan çıkan mallar kapsamaktadır.

Özel ticaret sisteminde ise, gümrük antrepoları ve serbest bölgeler istatistiklerde kapsamamakta, sadece ülkenin serbest dolaşım alanına giren ve bu alandan çıkan mallar dahil olmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle üretilen dış ticaret istatistiklerinin ödemeler dengesi ve ulusal hesaplar gibi ekonomik istatistiklerde yapılan revizyonlara uyumlu hale getirilmesi amacıyla, Ocak 2020'den itibaren ayrıntılı olarak genel ticaret sistemine göre yayımlanmasına başlanmıştır.

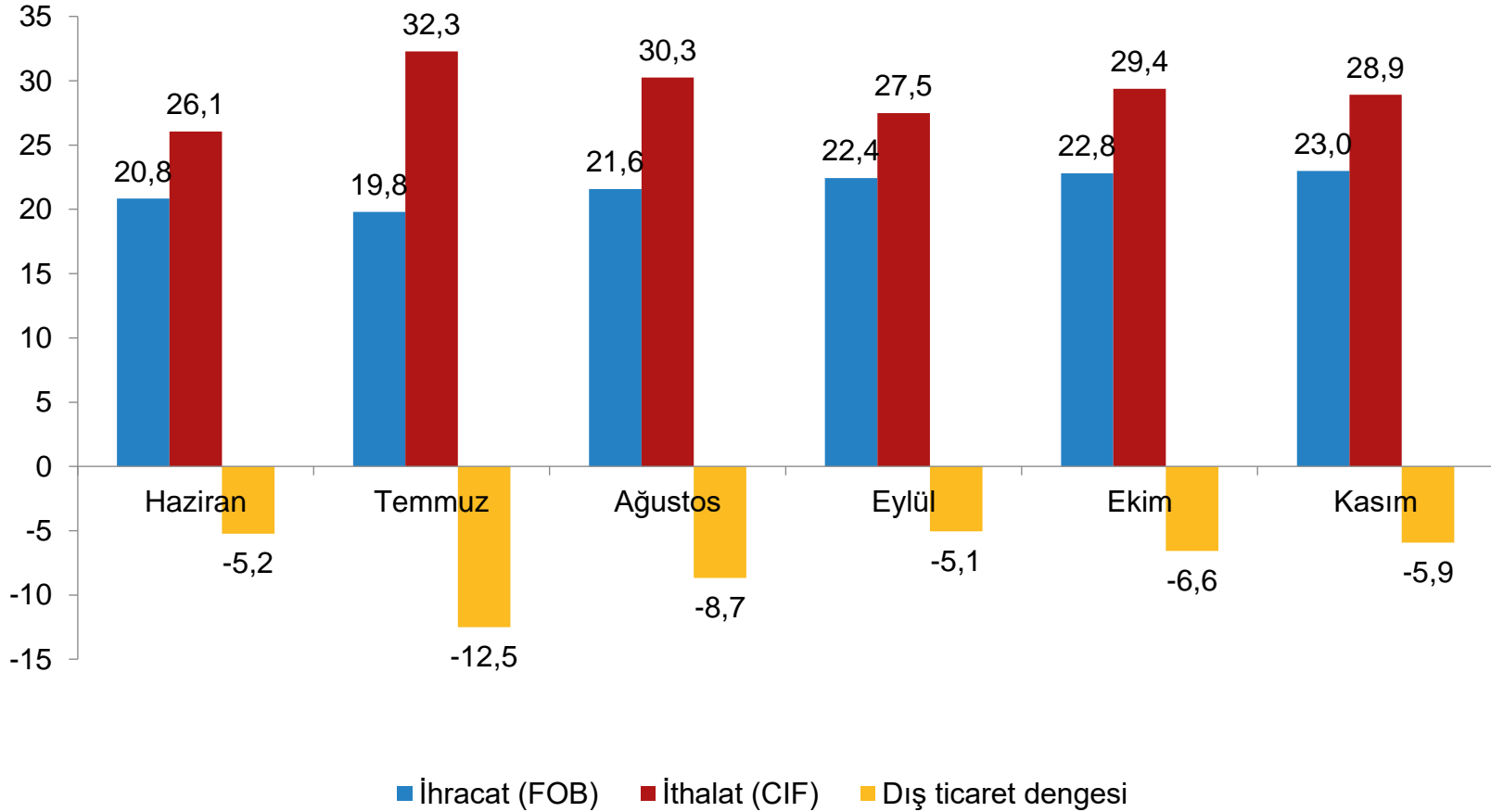
Yıllara ve aylara göre dış ticaret, 2013-2020 (genel ticaret sistemi) verileri “Dış Ticaret İstatistikleri, Ocak 2020” haber bülteni tablo-1’de revize edilmiştir.

Genel ticaret sistemine göre dış ticaret, 2019-(Ocak-Kasım) 2023

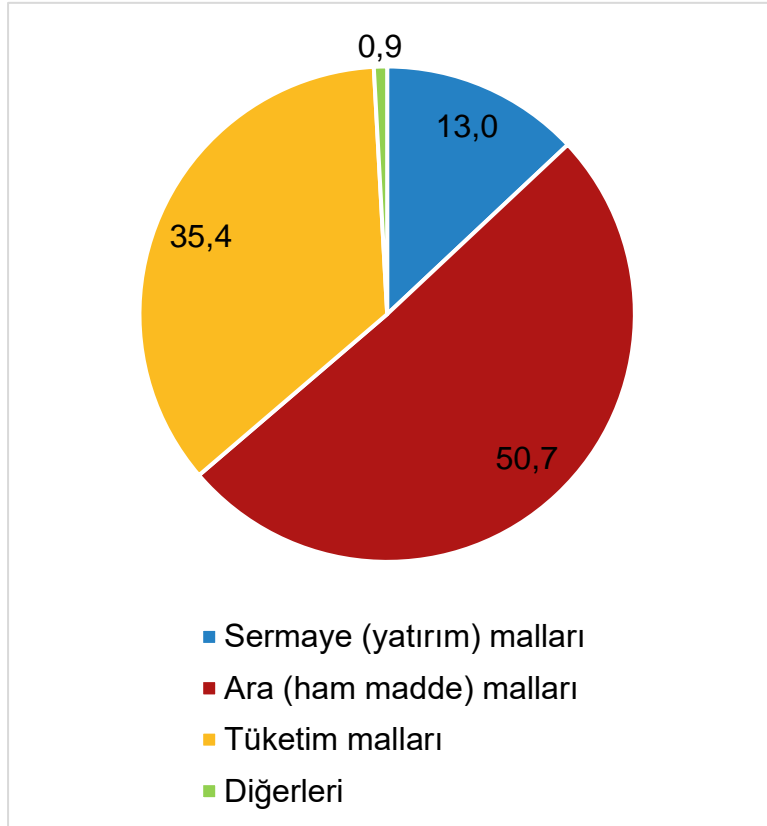
Aylara göre dış ticaret, Mayıs 2023-Kasım 2023

(Milyar \$)

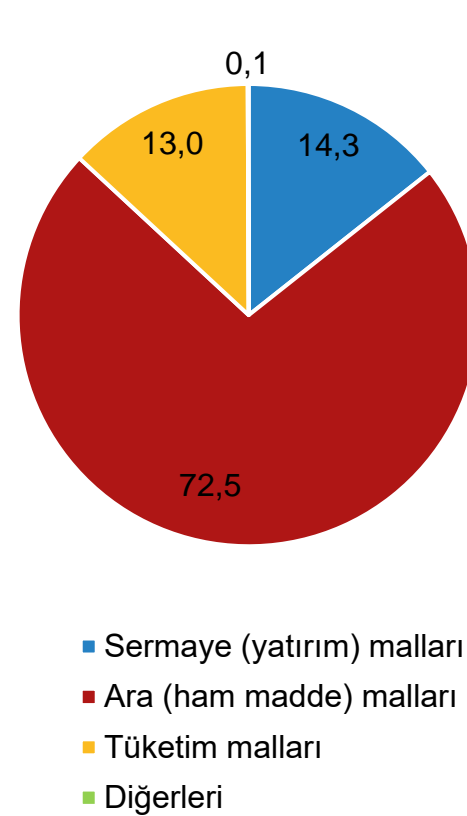

Genel ticaret sistemine göre dış ticaret, (Ocak-Kasım) 2023

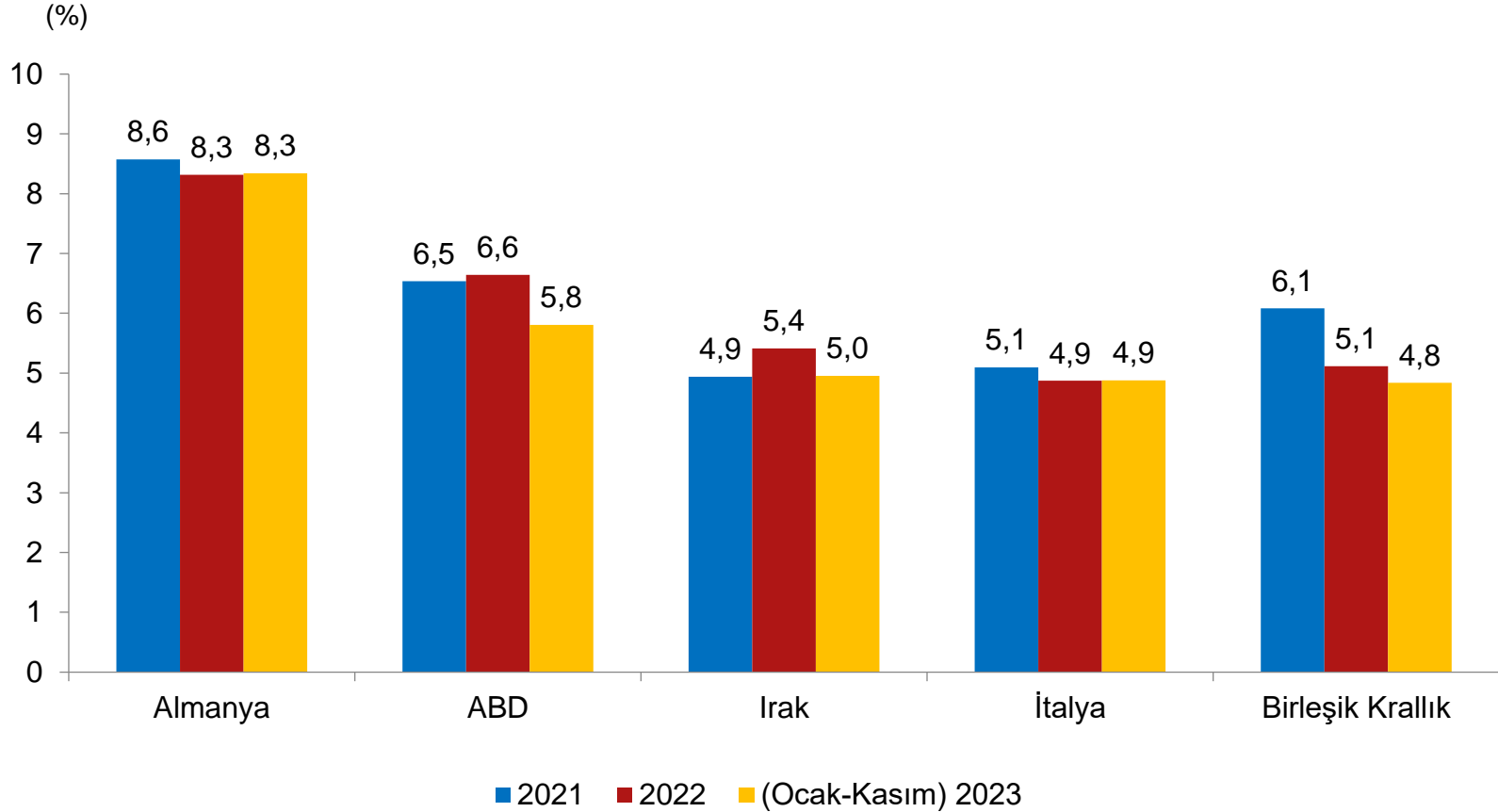
İhracat (%)

İthalat (%)

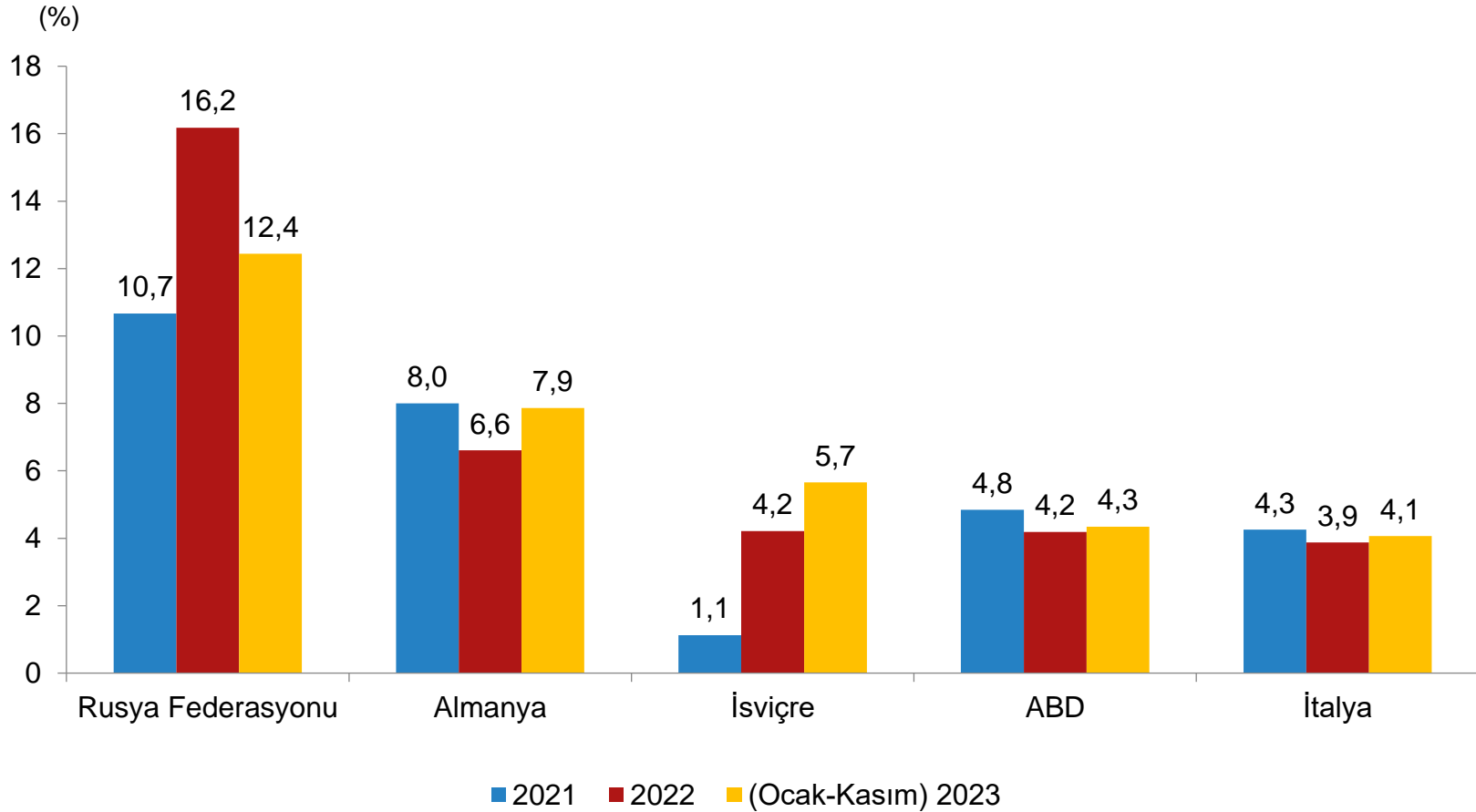

En çok ihracat yapılan ülkeler, 2021- (Ocak-Ekim) 2023

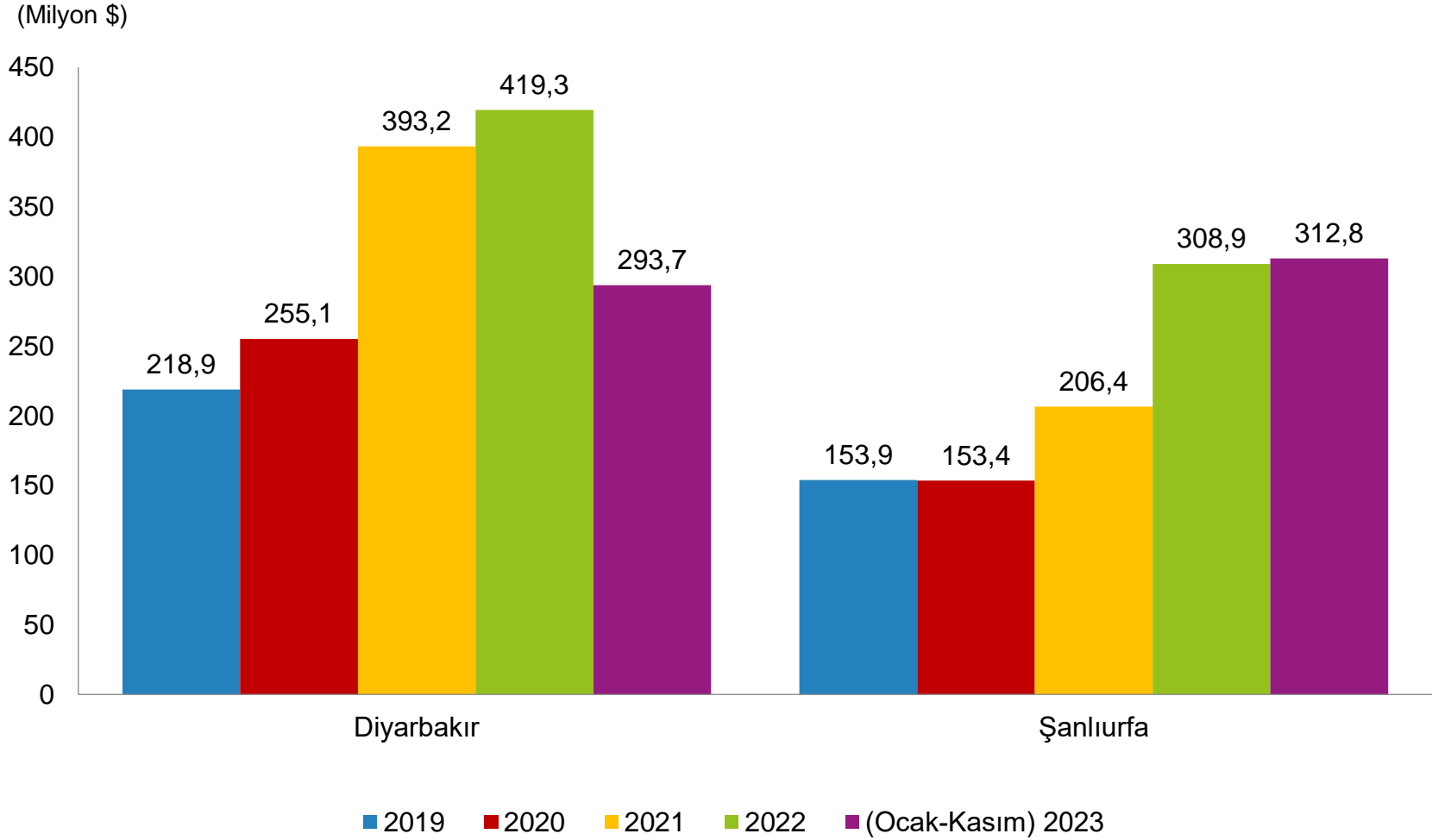
Ülke sıralaması (Ocak-Kasım) 2023 rakamlarına göre yapılmıştır.

En çok ithalat yapılan ülkeler, 2021- (Ocak-Kasım) 2023

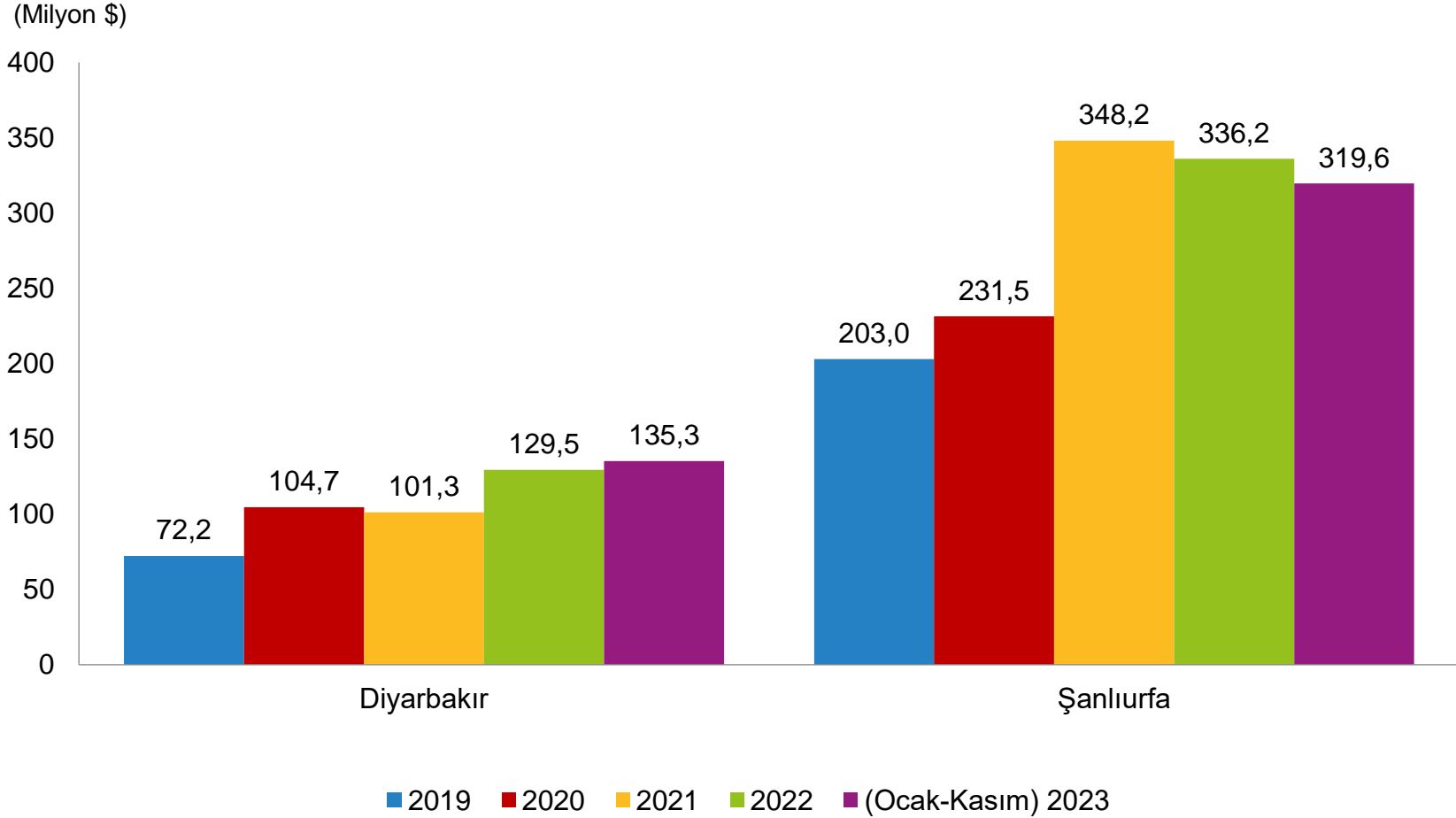

Ülke sıralaması (Ocak-Kasım) 2023 rakamlarına göre yapılmıştır.

İhracat, 2019-(Ocak-Kasım) 2023

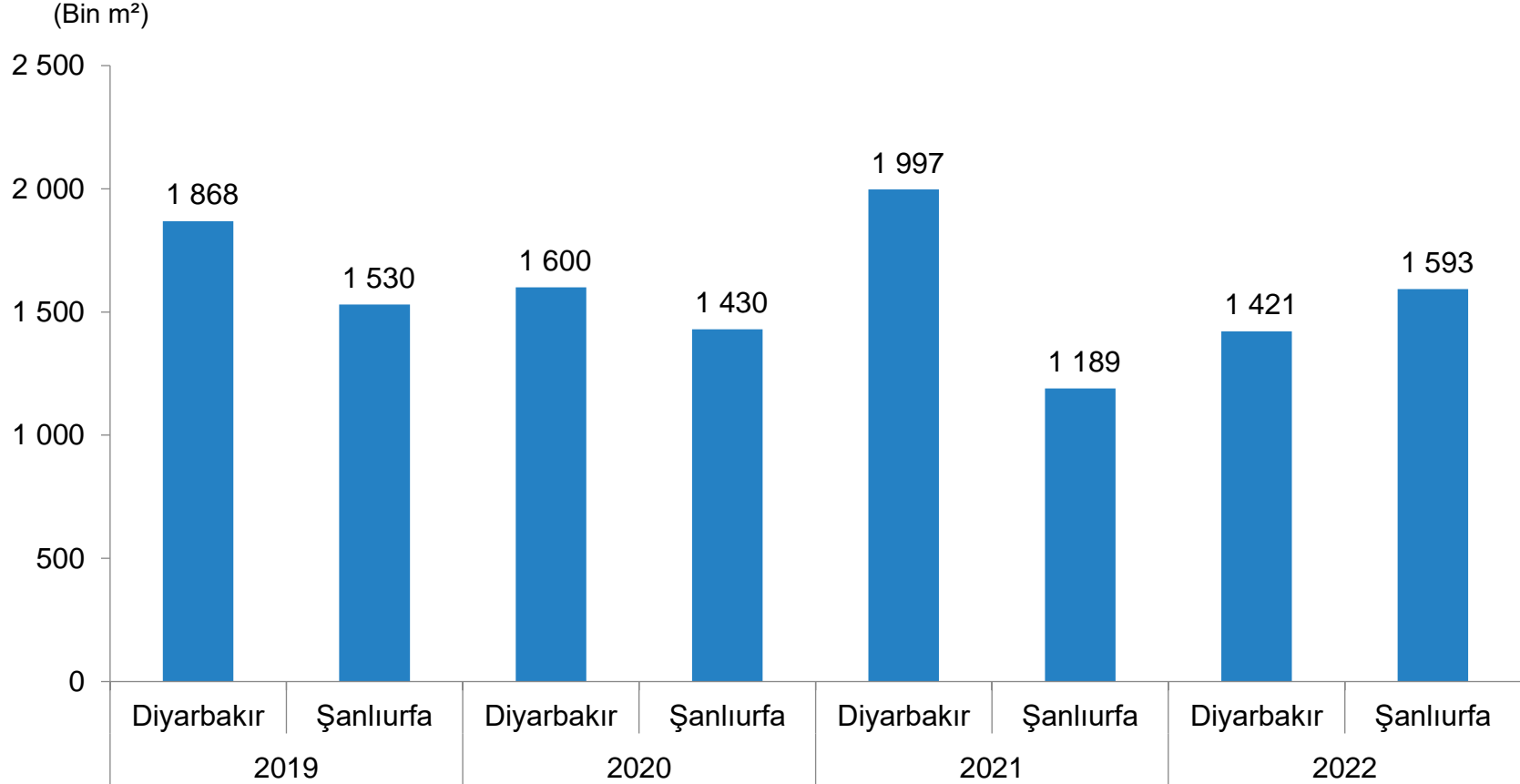
İthalat, 2019-(Ocak-Kasım) 2023

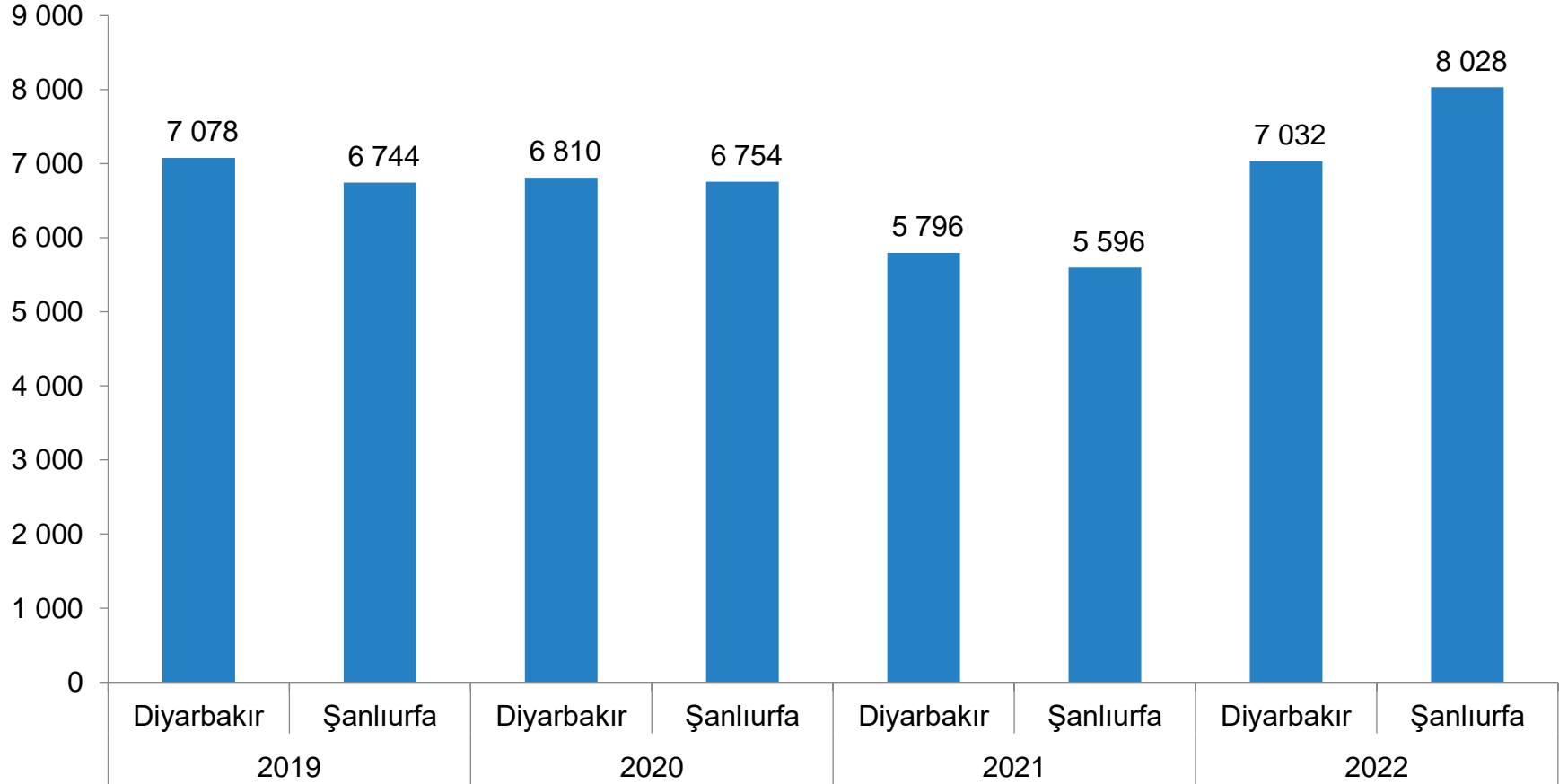
Tanım ve kavramlar

Yapı kullanma izin belgesi: Yapı kullanma izin belgesi, 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 30. maddesi gereğince tamamen veya kısmen biten yapılar için belediye sınırları içinde belediyelerce, belediye sınırları dışında İl Özel İdaresi, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölge müdürlükleri, serbest bölgelerde ise serbest bölge müdürlükleri tarafından verilmesi zorunlu bir belgedir.

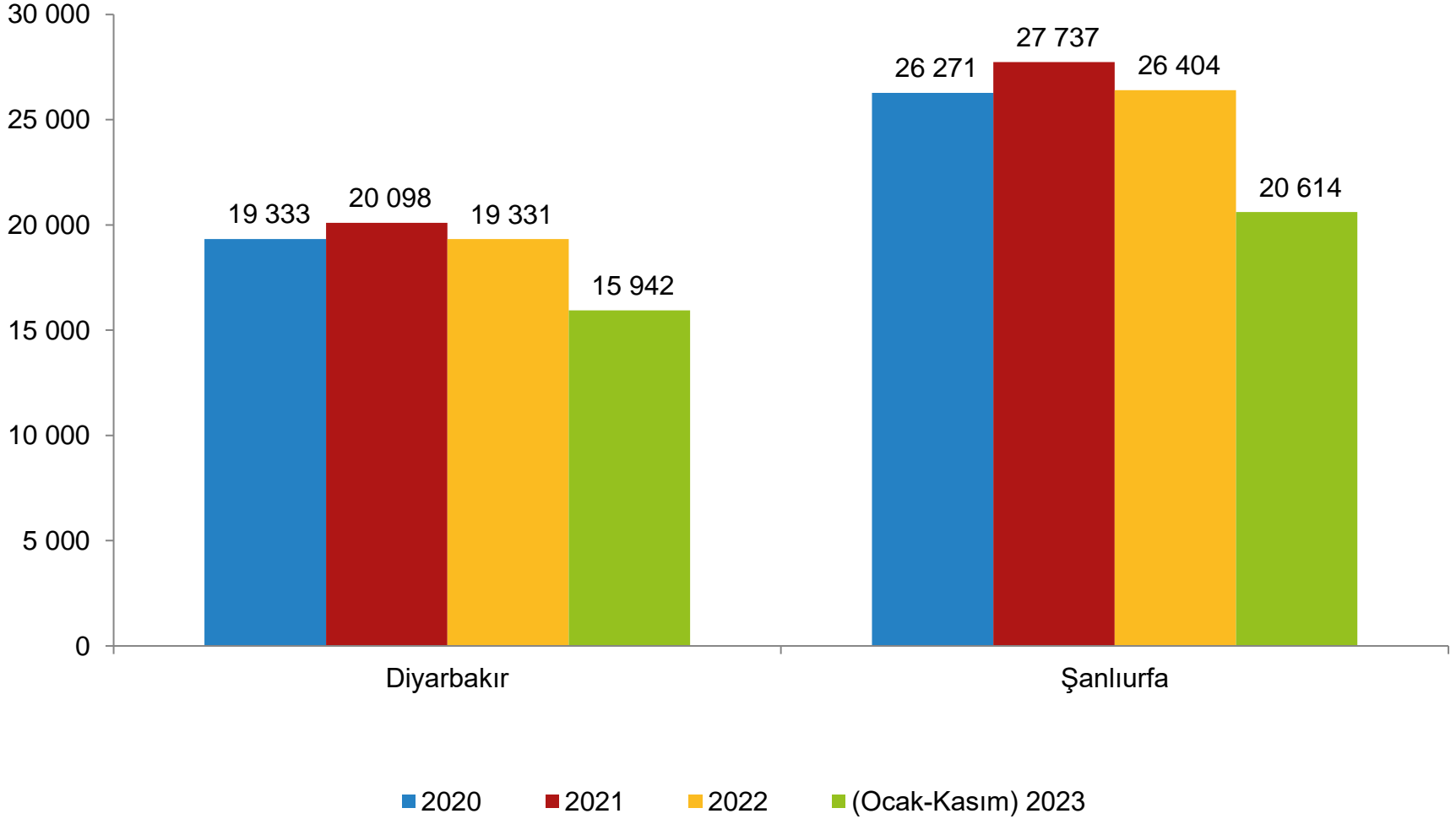
Tamamen veya kısmen biten yapılar için yapı kullanım
izin belgesi, 2019-2022
[yüzölçüm]

Yapı kullanım izin belgesi alınan daire sayısı, 2019-2022

Konut satış sayıları, 2020 – (Ocak-Kasım) 2023

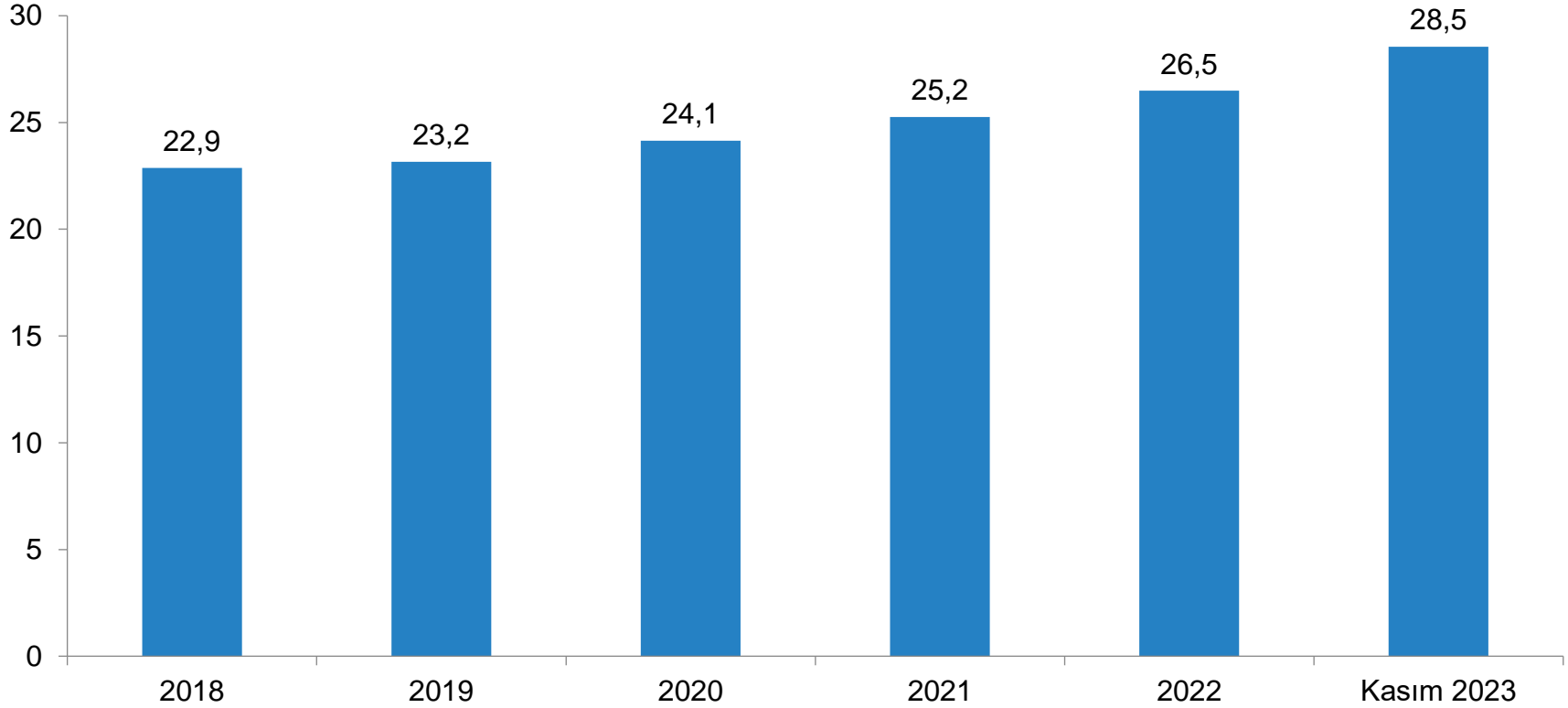
Tanım ve kavramlar

Motorlu kara taşıt sayısı: "Karayolu Trafik Kanunu" gereğince trafikten tescil belgesi alma zorunluluğu olan ve tescilleri Emniyet Genel Müdürlüğü'ne (EGM) bağlı, trafik tescil şube müdürlükleri veya trafik tescil büro amirliklerinde yapılan bütün müracaatları kapsamaktadır.

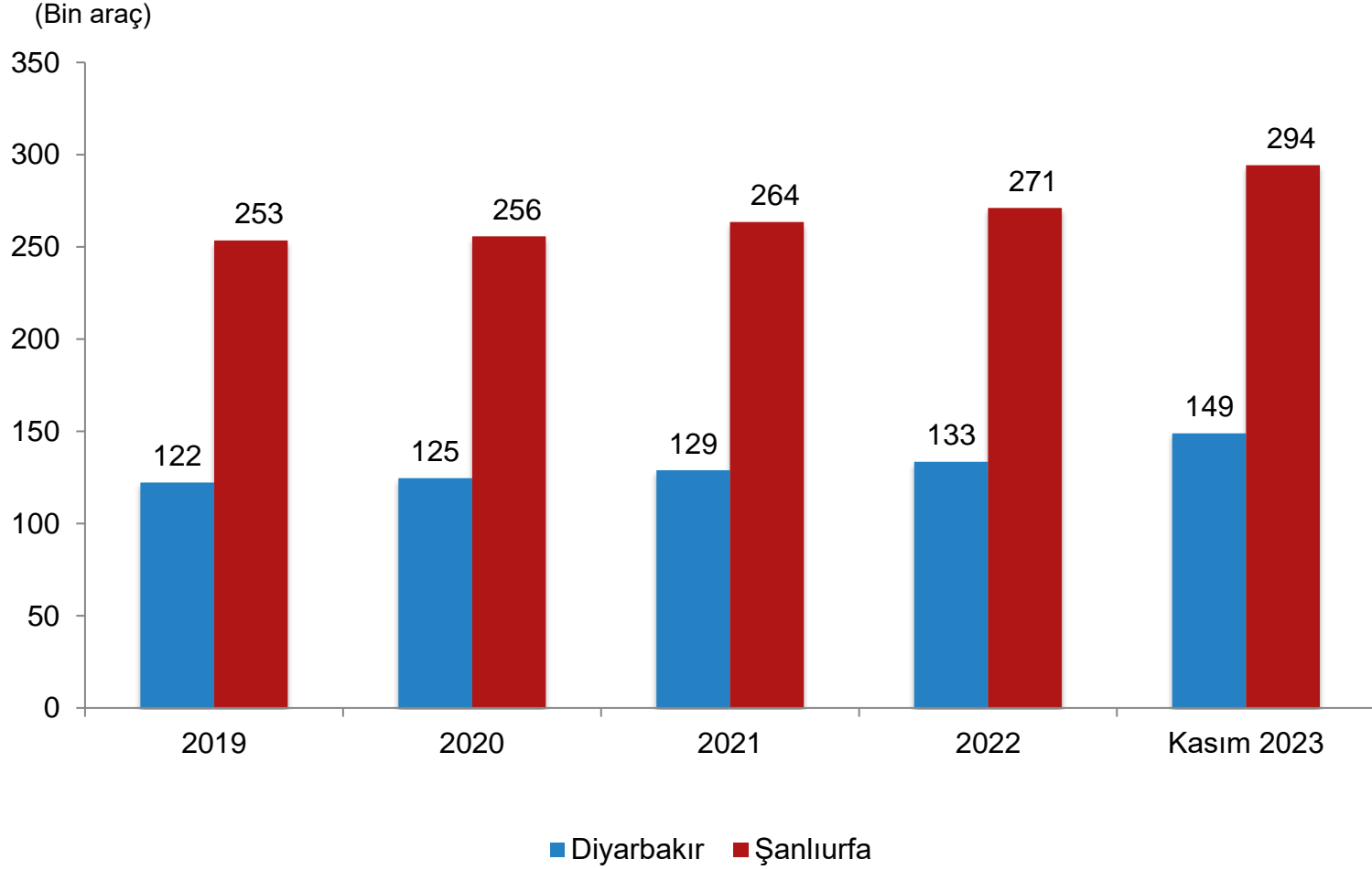
Trafik kazaları: Karayolu ağında hareket halinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve maddi hasarla sonuçlanan olaylardır. Ülkemiz karayolu trafik kazalarına ait veriler, ülkemizde trafik faaliyetlerine yön verilmesi, güvenli trafik ortamının sağlanması ve trafik kuralları konusunda eksikliklerin belirlenmesi amacıyla üretilmektedir.

Motorlu kara taşıtı sayısı, 2018- Ekim 2023 [Türkiye]

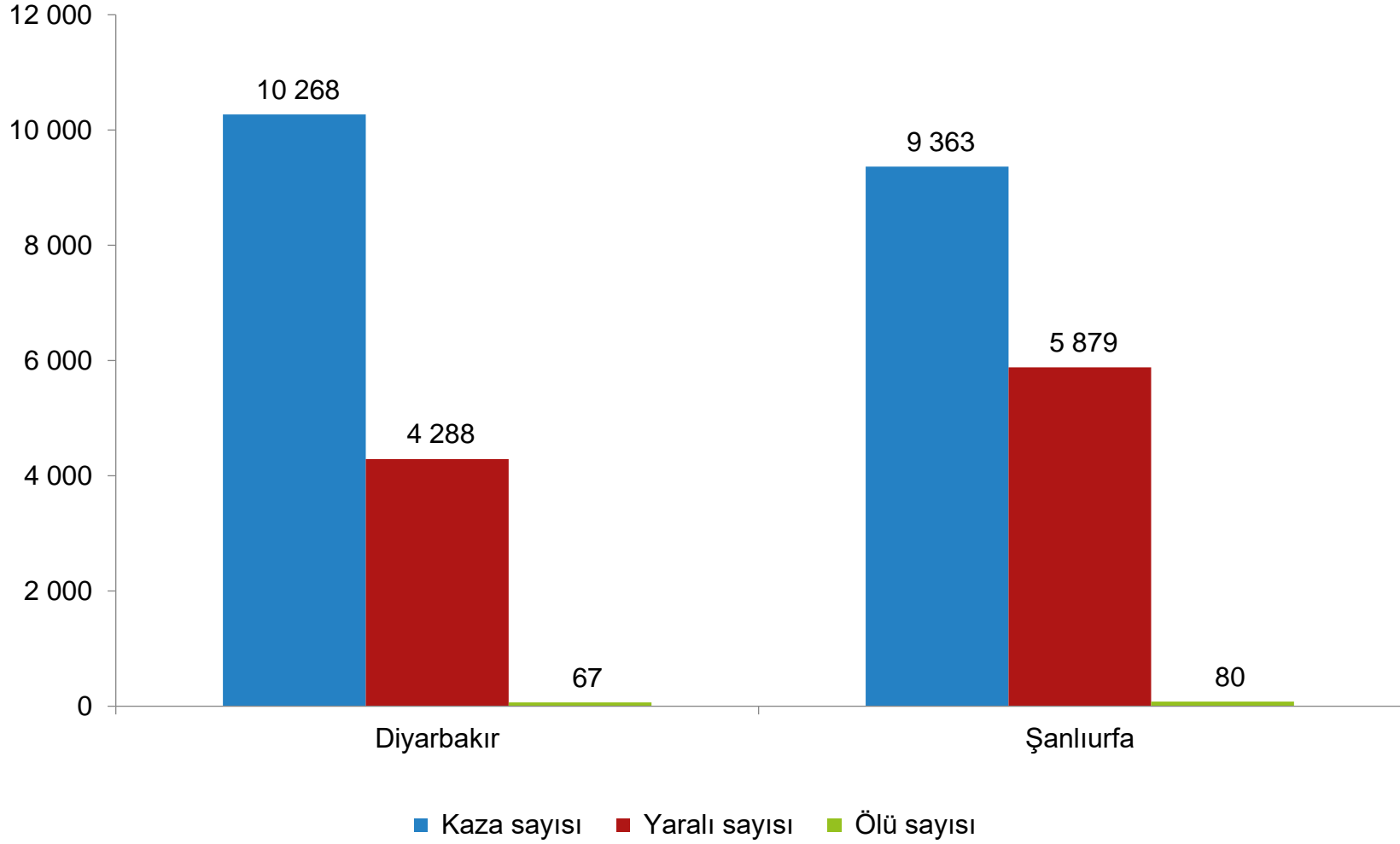
(Milyon adet)

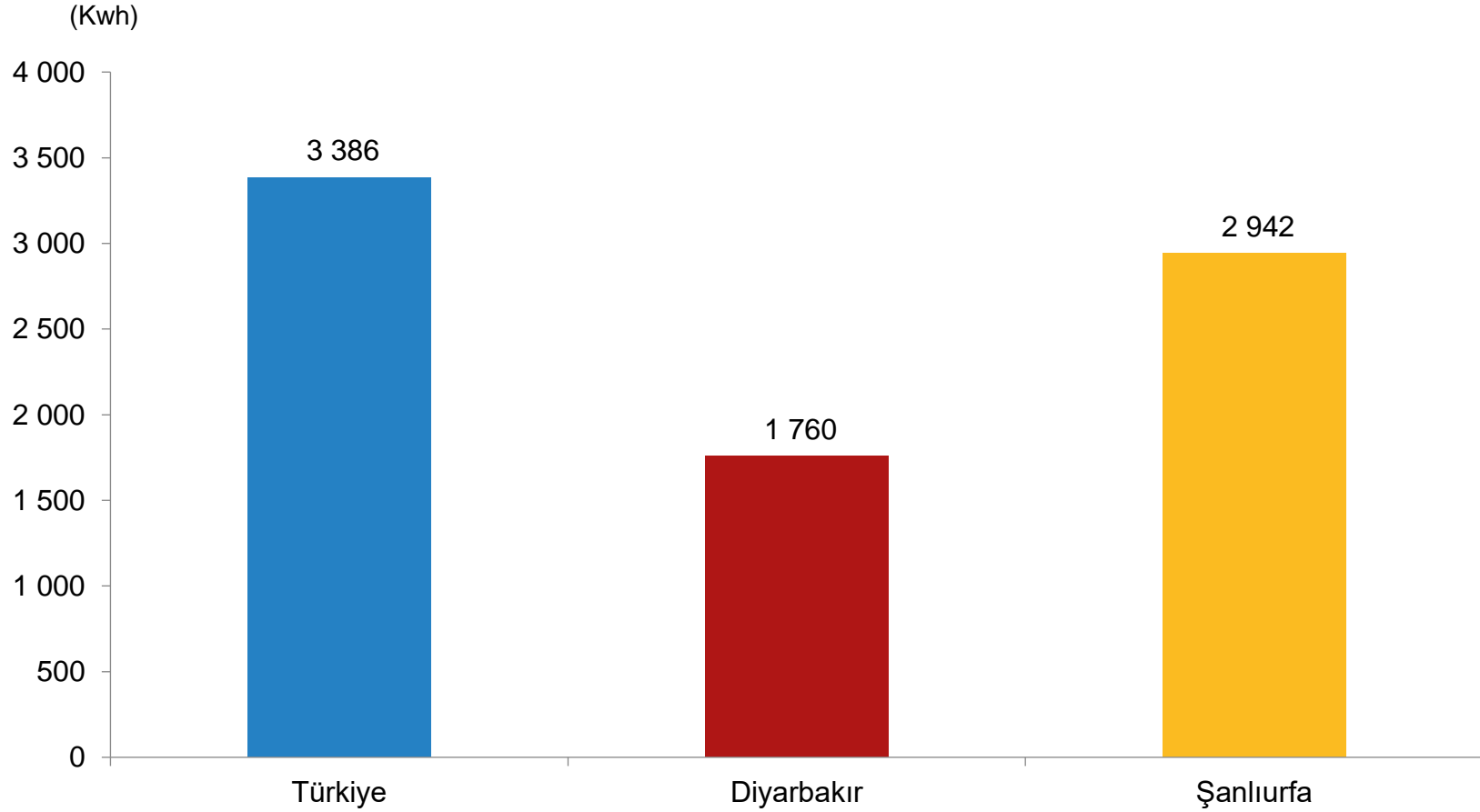
Motorlu kara taşıtı sayısı, 2019- Kasım 2023

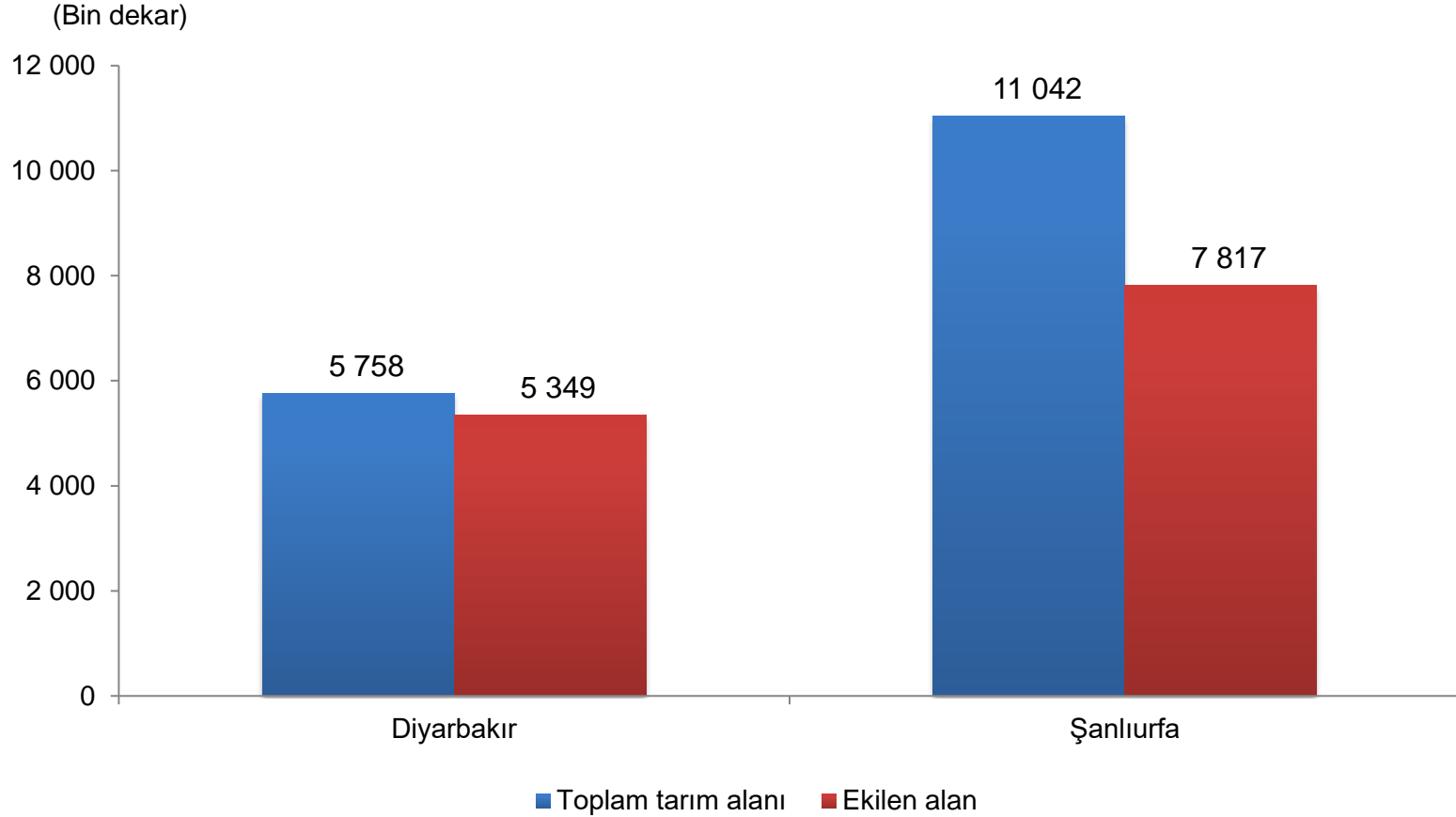
Trafik kazaları, 2022

Kişi başına toplam elektrik tüketimi, 2021

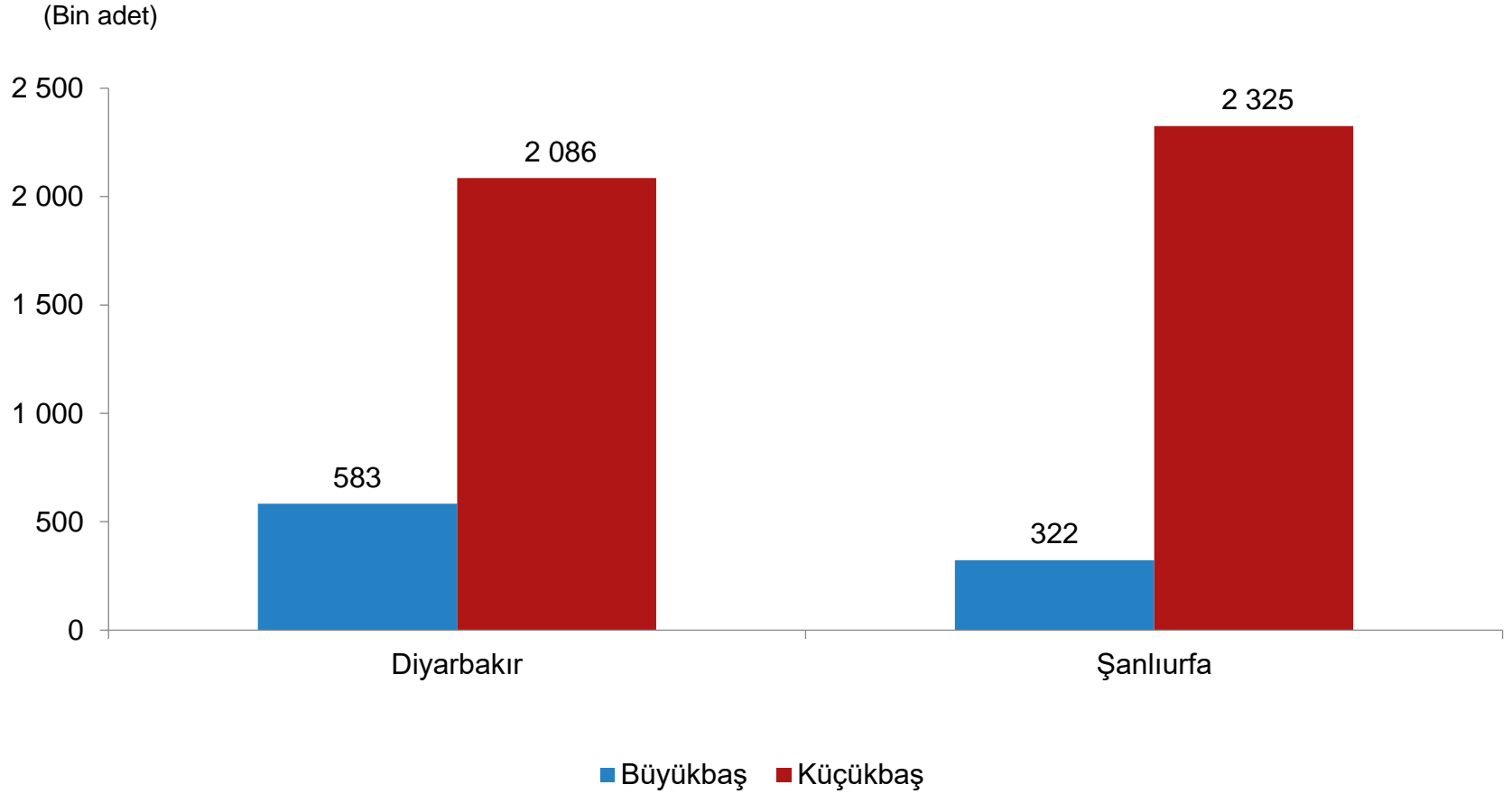

Toplam tarım alanı ve ekilen alan, 2022

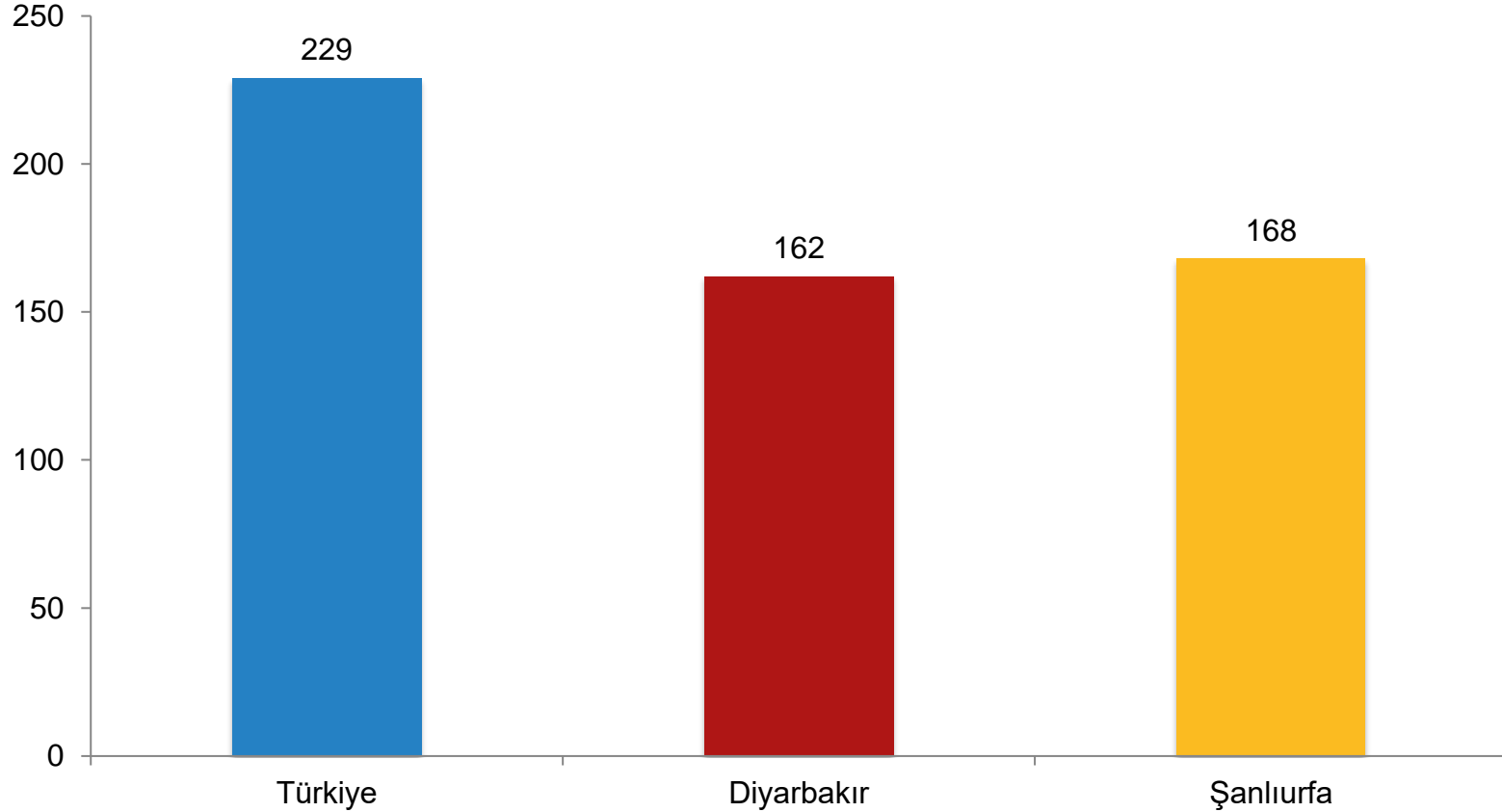
Ekilen alan bitkisel ürünleri kapsamaktadır. 1.ekiliş ve 2.ekiliş alanlarının toplamından oluşmaktadır.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayıları, 2022

Belediyelerde kişi başı çekilen günlük ortalama su miktarı, 2022

(Litre/Kişi-gün)

Kişi başı günlük temin edilen içme suyu miktarı: İçme ve kullanma şebekesi ile dağıtılmak üzere çekilen yıllık toplam su miktarı (litre olarak) şebeke ile hizmet verilen nüfusa ve 365'e bölünerek kişi başı su miktarı hesaplanmaktadır.

Tanım ve kavramlar

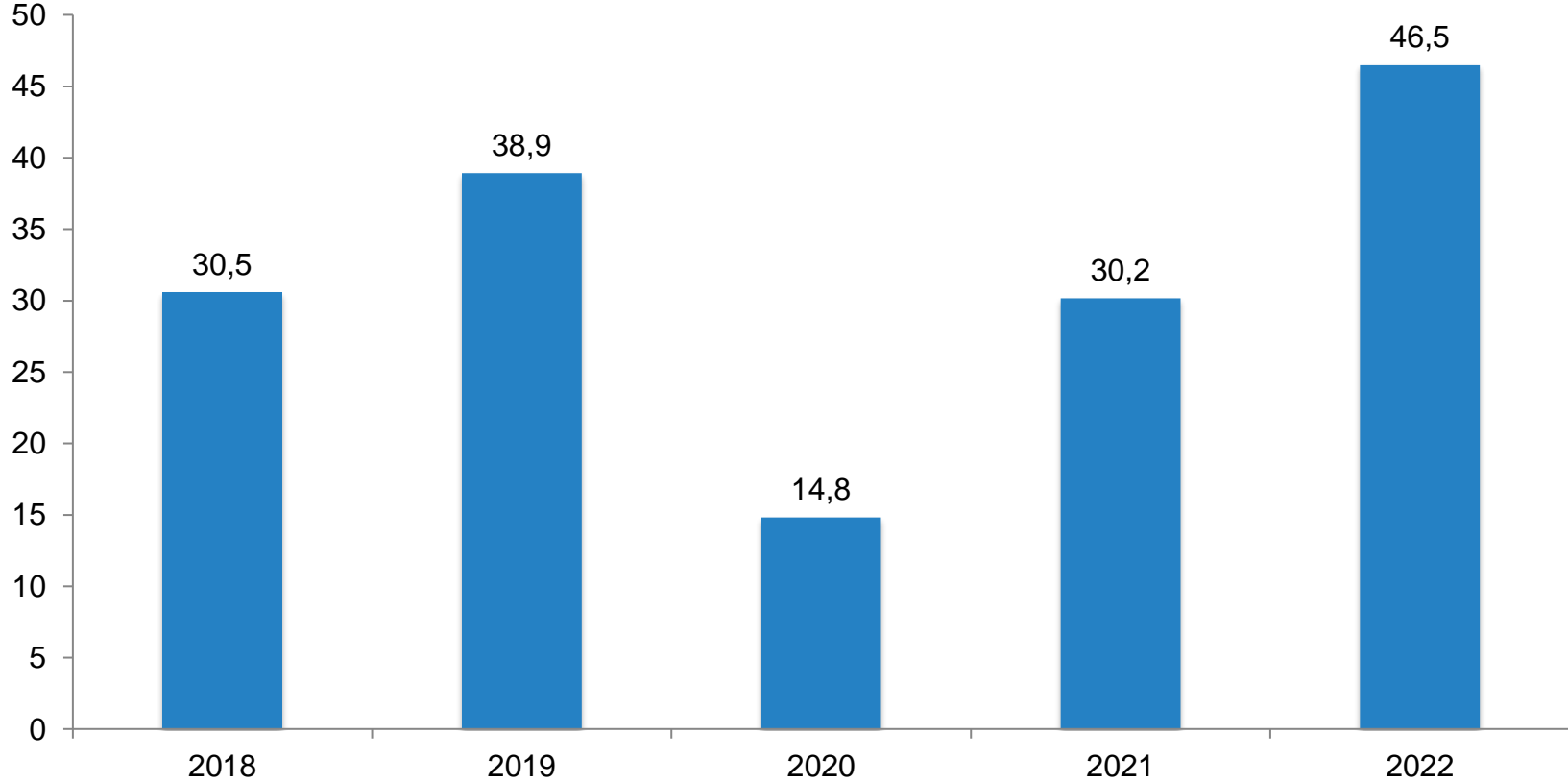
Turizm geliri: Yurt dışında ikamet eden vatandaş ve yabancıların ülkemizde turizm amaçlı; yeme-içme, konaklama, sağlık, ulaşım, spor, eğitim, kültür, Türk firmaları ile yapılan uluslar arası yolculuk ücretleri, cep telefonu dolaşım harcamaları, marina hizmet harcamaları, giyecek, hediyelik eşya, halı-kilim v.b. mal ve hizmetlere yapmış oldukları bireysel ve paket tur harcamalarıdır. (Gayrimenkul, konut için tamir-bakım harcamaları, dayanıklı tüketim malları, bağış hariç). Değerler Dolar \$ olarak hesaplanmıştır.

Kişi başı ortalama harcama: Toplam turizm gelirinin, toplam çıkış yapan ziyaretçi sayısına oranıdır.

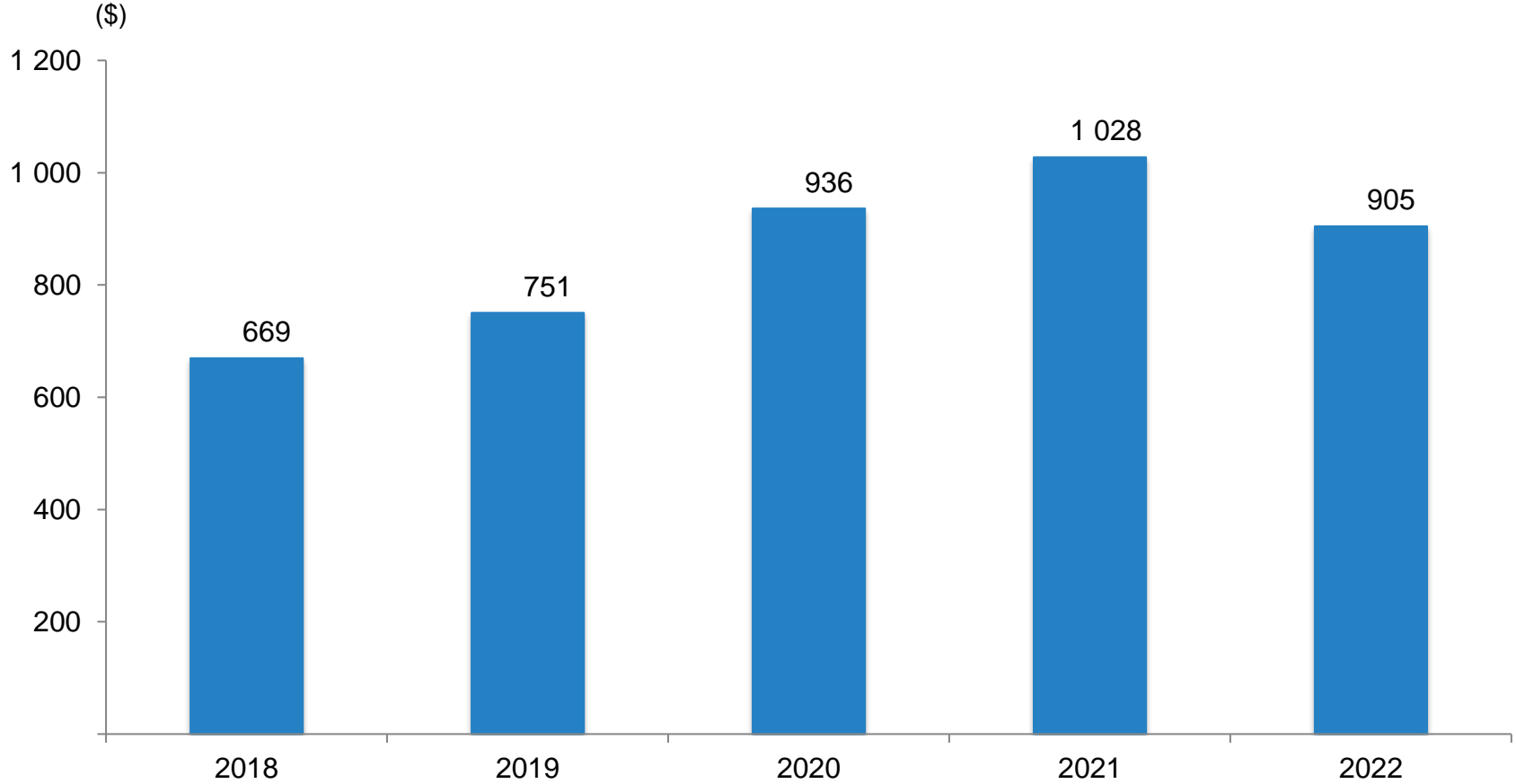
Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi için, tüm çıkışların %90'ının yapıldığı 25 sınır kapısında anket yapılmaktadır.

Turizm geliri, 2018-2022 [Türkiye]

(Milyar \$)

Kişi başı ortalama harcama, 2018-2022 [Türkiye]

Teşekkür ederiz...